

Kaunasz. — A litvániai zsidó szervezetek rendkívül konferenciáján bizottságot alakítottak, amelynek vezetését dr. J. Robinson ismeretű ügyvéd éscionista vezette. A bizottság legfőbb feladata, hogy együttműködjen a litván kormány által kinevezett állami menekültügyi biztossal, a Litvániában tartózkodó menekültek kérdésének megoldása terén. A menekültügyi biztos jelenleg tervet dolgoz ki a menekültek megosztására vonatkozólag Litvánia minden részében.

Washington. — Megirtuk, hogy az United Jewish Appeal 250.000 dollárt szavazott meg a keresztény menekültek segélyezésére. Az United Jewish Appeal ezt az összeget már át is utalta az illetékeseknek. Ez alkalomból Franklin D. Roosevelt, az Egyesült Államok elnöke, levelet intézett dr. Abe Hillel Sylvesterhez és Jona D. Wise-hoz, amelyben csodálalmának ad kifejezést az amerikai zsidóság magasztos emberbaráti cselekedete felett. A levélben az elnök többek között ezeket írja: „Az United Jewish Appeal cselekedete bizonyította a türelmet és az igazi könyörületeség szellemének és az egész világnak éldát ad arról a jóakaratról, amelyet az egész világ követhetne az emberiség boldogulására.”

Róma. — David Prato professzor, a jeruzsálemi héber egyetem tanára, volt római főrabbi, repülőgépen Rómába utazott, hogy a Vatikán és az olasz kormány körével megtárgyalja az Olaszországban tartózkodó lengyel zsidó menekültek helyzetét és jövőjét. Prato professzor újának céljairól nyilatkozott a palesztinai Haboker című napilapnak.

Constanța. — Az ifjúsági alja bizottság által megszervezett első lengyel-zsidó menekült gyermek-csoport szerdán, január 25-én a Basarabia nevű román hajó fedélzetén utazott Palesztina felé. A követező csoport e hét folyamán indul. Az ifjakat és gyermekeket a benesimni gyermekotthonban helyezik el. A most elindult csoportot Silbermann kiküldött kísérte el utjára.

Jeruzsálem. — A palesztinai szimfonikus zenekar hangversenyt adott a sarafandi angol katonai tőrör legénységének előtt. A hallgatóság, amely kilenceszáz főnyi katonából állott, lelkesen ünnepelte a zenekart. — Dr. Schönfeld rabbi, dr. I. H. Herz anglikán főrabbi sógora, az Agudasz Jiszroel végrehajtóbizottságának megbízásából Palesztinába utazott, hogy tárgyalásokat folytasson Sir Harold MacMichael főkörmányzóval a bevándorlás kérdéséről. Az Aguda végrehajtó bizottsága ugyancsak a kérdésben memorandumot nyújtott át Malcolm Macdonald gyarmatiügyi miniszternek. — A Haarec című palesztinai napilap jelentése szerint autóbüszkizásra létesült Palesztinában, amelynek tulajdonosai zsidók, arabok és angolok. A társaság autóbüszkizésként létesít Haifa, Tel-Aviv és Kairo között. A nyolc órát tartó út több, mint két órába fog kerülni.

Páris. — Champetier de Rybes, a külügyminisztérium államtitkára, január 17-én teát rendezett a külügyminisztérium szalonjában annak alkalmából, hogy Morris C. Tropper, az amerikai Joint európai végrehajtóbizottságának igazgatóját a francia becsületrend lovagjává nevezték ki. A fogadást megelőzően Champetier de Rybes ányújtotta Troppernek a becsületrend keresztjét. Az ünnepségen és a fogadáson résztvettek többek között Justin Godard szenátor, volt miniszter, Robert de Rothschild báró, Isaac Schwartz, Franciaország főrabbija, Boegner lelkész, Jacques Hellbronner, Paul Gunsbourg, Noël Aronovics, Frederic Beckmann, az amerikai egyház elnöke, Mae Schook, az amerikai klub elnöke, Aubrey, a franciaországi amerikai légi elnöke, a külügyminisztérium magasrangú tisztviselői, valamint az amerikai sajtó képviselői.

Leitner Zoltán: Jaj a legyőzöttnek!

A szerzőtől távolálló okok miatt, nem a korábban jelzett címen jelenik meg a napokban Leitner Zoltán könyve, hanem „Jaj a legyőzöttnek” címen, amely híven visszatükrözi a 200 oldalas könyvnek értékesítő tartalmát. A könyv már csaknem keszen áll, a „Grafica” nyomda a leg gondosabb kivitelről gondoskodott. Leitner Zoltán szerkesztőnk könyvére megjelenése után még visszatérünk. Ezúttal olvasóinkhoz fordulunk és kérjük, hogy akik a díszes kiállítású könyvre igényt tartanak, sziveskedjenek azt nekünk mielőbb bejelenteni, mert a nagyfokú érdeklődésre való tekintettel a könyvből csak korlátozott mennyiség áll rendelkezésre. Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján.

— **Házias, szolid nő** ismeretségét keresem házasság céljából. Cim: Salzberger, pt. Abraham Iosif, Oradea, strada Moldova 42.

— **Dubnov, a világhíri zsidó történész nyilatkozata a zsidóság új történetéről.** A. M. Kaizer, a londoni lengyel zsidó segélyszervezet főtitkára felkereste Rigában Simon Dubnov professzort, a világhírű zsidó történészt. Az ősz tudós a következőket mondotta Kaizernek: — Az egész zsidó történelemben nincsen párja annak a megsemmisítési törekvésnek, amelyet a náciizmus a zsidósággal szemben érvényesít. Még Haman törekvése is csekély ségnek tűnik a mai gyűlölet-hadjárathoz mérten, akkor még nem létezett propagandügyi minisztérium, amelynek feladata az lett volna, hogy a zsidógyűlöletet az egész világra kiterjessze. Az egyetlen reményesség a zsidó nép fennmaradását, illetően a demokratikus elemek győzelme a sötétség erői felett. A zsidók tudják, hol van az ő helyük ebben a harcban. — Közben azonban — mondotta Dubnov professzor, — a zsidóknak elő kell készíteniük a „Mögillát Hajeszurim”-ot, a szenvedések íkete lekercését, hogy a világ megismerje a velük szemben elkövetett sok és megdöbbentő igazságtalanságot. Franciaországban és Angliában egy párton felül álló lapot kell megjelentetni, amelyen keresztül a zsidóság különleges békekéjreit szükséges hitetni. A mi követeléseink: 1. a zsidó élet visszaállítása mindenütt, ahol a sötétség energiái azt megsemmisítették; 2. maximális bevándorlási lehetőségek teremtése Amerikában és Palesztinában. Ezen célkitűzéseink megvalósításához az összes energiák egyesítésére van szükség, az összes emberbaráti és politikai szervezetek egységes platformjára.

Minőségben arakban izlésben

szövet

különlegességünk vezetnek Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóruhaaz

Oradea, Piața Regina Maria I. (Hishido)

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

H-U-M-O-R

A SZOMBATI HAL ÉS A TITOK

A póznai R. Zalman földbírtokos volt, aki nem szerette a chászidokat. Egyszer a tanyán hozzá került szombatra egy chászid, aki mindjárt érdekődött, lesze-e itt, távol a várostól hal a szombati tiszteletére?

— És ha nem? — kérdezte R. Zalman.

— A kabalista könyvek szerint nagy titok rejlik a szombati haladásban — felcica a chászid. Péntek este mindenki elé fálaltak egy nagy porció halcseléseket, a chászid elé csak egy picinyke kis halcskát tettek. Így történt mindhárom lakománál. Végül a chászid nem állta meg, hogy meg ne kérdezze, mi a megkülönböztetés oka?

— Nagyon egyszerű a magyarázat, — felelt R. Zalman. Az asztal körül ülők azért ettek halat, mert szeretik, tehát igyekeztem minél jobban kielégíteni őket. Te azonban azt mondtad, hogy csak azért eszed a halat, mert mély titok rejlik benne, hát ki tudhatja, hogy a hal melyik részében rejlik a titok?

A FÁK ÉS LEVELEK

A Brzski Rabbi Chajimnak benutáltak egy nagy matematikust.

— Mondd meg nekem, — kérdezte tőle, — van-e a világon két fa, amelynek pontosan ugyanannyi levele van?

A matematikus zavarba jött, mire Rabbi Chajim így szólt:

— Biztos, hogy van sok fa, melynek ugyanannyi a levele, mert hiszen sokkal több fa van a világon, mint amennyi a leg több levél a legdurább fán.

A SZIV VERVE JO

— Papa, te mindig azt monod, hogy én vagyok a te szíved és amellet folyton írsz.

— Igen, mert a szív ütés nélkül nem ér semmit.

A KÁVÉ

— Mit gondolsz, — kérdezi a férj neje öngyágát, — meddig tarthat még az a néhány szem kávénk, amit félreittünk?

— Nagyon fog, — panaszkodik az asszony, — tegnap is észrevettem, hogy két szem hiányzik.

A férj elpirul:

— Tudod, bevallom, tegnap olyan gusztusom volt egy jó, erős kávéra...

NYUGATON A HELYZET VÁLTOZTALAN

Mme. Dubois felkereste a szomszédasszonya.

— Drága Francois-né asszony, — mondta neki, — nagyon kérem, szójjon a fiamnak, hogy ma kicsit csendesebben viselkedjenek.

— Miért? — kérdezi Francois-né ijedten, — talán nagyon hangosak voltak?

— Dehogy is, drága szomszédasszony. Csak a fiam jött haza egy napi szabadságra a Maginot vonalból és ott annyira megszokta a csendet, hogy a legkisebb zajt sem viseli el.

A BÜNÖS EMBER MEGELHETESE.

A kobrini Rabbi Mosétól kérdezték egyszer: Miért rendelték el bűnösök, hogy a „smóná-ezre”-imában előbb megvónjuk, hogy bűnösünk, utkeztünk és csak utána kérjük Isten, hogy adjon megelhetést, stb. „A dolog nagyon egyszerű — felelt a kobrini, — látjuk ezen a bűnös világon, hogy legtöbbször a vétkes emberek hitetlenül tudnak megélni. Azért Lyon az ember, mondván: Vétkeztem, büntöztet, tehát Világ Úra én is bűnös vagyok, tehát adj nekem is bő megelhetést...”

ETIKALAND

Az utazásból visszatért hűtsorsos a következő utikalandot beszélt el:

— Nemrégiben valami egészen különös eset történt velem az uton. Berdieson felé utaztam, nyugodtan ülök a kupéban, amikor hirtelen feltűnik a kaland és végigsétél a dagonom. Amikor előttem elmegett, megállt és rámméz. Ugy néz rám, pontosan úgy, mint amikor, akinek nincsen jegye.

— Nos és? Mit csináltál te?

— En? Mit csináltam volna? Ugy néztem rá, pontosan úgy — mintha lett volna jegyem.

NEPUNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Kötelességteljesítésért - megértést

Néhány nappal ezelőtt a nagy fővárosi lapok, mint a „Timpul” és az „Argus” a legkomolyabb formában közölték, hogy az „igazságügyminisztérium elrendelte a csatlolt területeken élő és revizió alá nem került zsidók felvételét az állampolgársági névjegyzékbe.”

Igy szólt a hirdadás, amely tagadhatatlanul jó benyomást kellett az ország zsidósága körében, noha nagyon sok zsidót nem érintett volna már a rendelkezés, hiszen akinek módjában volt, igyekezett felvételt magától az állampolgárok névjegyzékbe.

Érthető fellütnést kellett mégis az igazságügyminiszter kategorikus cáfolata, a mely szerint a lapok híradása téves, mert ilyen intézkedés nem felel meg az érvényben levő törvényeknek. A cáfolat szerint a román állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló 1939 január hó 19-én hozott és ugyancsak a múlt év július 27-én a hivatalos lapban közölt törvényrendelet által módosított törvény nem vonatkozik a zsidó polgárookra. A zsidók állampolgársági helyzetét kizárólag a zsidók állampolgárságának reviziójáról szóló 1930 január 21-éről keltezett törvény szabályozza, mint az a román állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló 1939 január 19-éről keltezett törvény 62-ik szakaszából is kiténik.

Ez a százaz és hivatalos kommuniké bizonyára pontosan körül írja mindazt, a mit a vonatkozó törvények erre vonatkozólag rendelkeznek. Ebben nincs is kétség. Elvégre a törvények helyes interpretálására nincsen kompetensebb fórum, mint maga az igazságügyminiszter. De ha már újra előtérbe toltuk az állampolgársági kérdés, szabadon erről nekünk éppen most írni s lehetőleg egészen nyíltan és őszintén.

Kétségtelen, hogy az állampolgársági revizió súlyos és nehéz kötelesség volt a zsidóság számára. Nem kataljnak elmulasztottak a szándék, a gyakorlat megmutatta, hogy mégsem tértelregek az országban százezerszámra idegen és az ország törzsökös lakosságával semmi közösseget felmutatni nem tudó zsidó tömegek. Ha ez volt a törvény célja, akkor a romániai zsidóság lényesen kádlotta a tüpróbát. Bizonyosodott, hogy a zsidó statisztikák határozott állításai megteleznek a valóságnak és nem

lőbb, mint háromnegyedmillió zsidó él az ország határain belül. — Ezek tulajdonképpeni része itt született, őseik is itt éltek és a másfél, vagy kétmillió „beszivárgott” zsidóságról szóló elméletek halomradóltak.

A másik szempont, ami érzékenyen érintette a zsidóságot, hogy rengeteg energia és sokszáz millió lei költséget okozott a revizió, haszna viszont az volt, hogy a zsidóság valóban rendezte iratát, amelyre mindenkor szüksége lehet.

Az egész ügy már a múlté lehetne, ha nem volna a jövője, hogy az ország területén született és külgöröző akadályok miatt be nem szerzett iratok hiánya miatt, még mindig több, mint 30 százalékos zsidó él itt, akik nem tudták rendezni állampolgárságukat. Egy pillanattal sem gondolunk azokra, akik valóban külföldön születtek, vagy nincsen joguk arra, hogy román állampolgároknak neveztek magukat. De vannak irattalanok is sokan, akik boldog örömmel vették volna tudomásul a minisztérium újabb kedvező rendelkezését, amelyről két napra rá kiderült, hogy téves interpretációból ered.

Jól mondotta dr. V. Fildermann, az ó-királyszéki hitközségek szövetségének elnöke dr. Alex. Safran új országos főrabbi beiktatása alkalmával, hogy az állampolgársági törvény sok tekintetben hibásan volt megszerkesztve és túl rövid idő alatt az iratok beszerzésére. Sokszor egyes

betük miatt történtek fatális elutasítások és családok százaai estek el egy tollvonás miatt az állampolgársági jogoktól.

A romániai zsidóság — szerény véleményünk szerint — az utóbbi hónapokban példásan tett eleget természetes állampolgársági kötelességének. Az egyik: anyagi természetű. A hadfelszerelési költségen jegyzésénél példás áldozatkészséget mutatott. Nem tudjuk pontosan e pillanatban, hogy az eddig lejegyzett tíz és egy-negyed milliárd leiből hány százalék esik reánk, de erre vonatkozó pontos statisztikai adatok hiányában is méltán állítjuk, hogy százalékarányunkon felül megtettük kötelességünket. Ez természetes és mi magunk mondjuk, hogy nem jár érte semmi külön elismerés. Elvégre, ha az ország erőfeszítéseket tesz hadserogének és védelmének érdekében, magától értetődő, hogy az ország javait és biztonságát élvező zsidó lakosság is meg kell tegye kötelességét erejéhez mérten, sőt meg azon felül is. De nem vagyunk szerénytelenek, ha mindezt azt kívánjuk, hogy ne kategorizált állampolgári minőségben legyen részünk. Büszkén és bátran állíthatjuk tovább, hogy a zsidó polgárság nemcsak a hadfelszerelési költségek befizetéséből vette ki derekasan részét, hanem benne a hadsergében is maradéktalanul teljesít kötelességét. Tudjuk jól, hogy nem jár ezért külön kiüntetés, sem hangos elismerés. Nem is kívánjuk ezt. Csak szerényen megértést kérünk a kötelességteljesítés viszonzásaképpen.

Nem csupán hivatalos kommunikék azok, amelyek az élet természetes rendjét szabályozzák. Van valami, ami magasabbrendű erkölcsi posztulátum: a kötelességek és jogok egyenrangúsága. Egyik vonzza és megköveteli a másikat. Es a romániai zsidóság volna a legboldogabb, ha mindenkor azt látná, — aminthogy legtöbbször tapasztalja is, — hogy a jogok és kötelességek egymensúlyi törvénye nem bilens tére akkor sem, — ha róluink van szó.

Palesztina három millió zsidó befogadására alkalmas

London. — Az itteni egyik zsidó klubban nagy beszédet tartott Berl Locker, a Jewish Agency végrehajtóbizottságának tagja. Beszédében összehasonlítást tett az 1914-es és a mai helyzet között és többek között megállapította, hogy az elmúlt 25 évben a zsidó nép ellenállóképessége csökkent. Viszont Palesztina ereje növekedett. Az utóbbi évek arab terrorja bebizonyította, hogy a zsidók megállták helyüket és 56 új település létesült. De illúziók helyett realitásokkal kell számoljunk. Palesztina legálább három millió

bevándorló befogadására alkalmas, de még ez a szám sem végleges. Két feltétel szükséges ehhez: a zsidó népek akarni kell és komolyan kell nekifogni a terv keresztülvitelének. A másik: hogy nem szabad beletörődnünk abba, hogy a nehézségeket nehéz leküzdeni, mert munkával és áldozatkészséggel minden akadályt le lehet győzni. Ez az egyetlen út, — fejezi be Berl Locker — amelynek segítségével jegunk van a többi népekhez hasonlóan szabadabb és emberibb élthez.

Jahrzeit...

A kállói szent rabbi csodálatos élete...

Adar 7 — halálozásának 119-ik fordulója

Száztizenkilenc éve annak, hogy meghalt a Zajin Adarok Reb Eisikl Taub, a csodatevő szent, kállói rebbe. Jahrzeitja alkalmából újra felelevenítjük emlékeit, amely a zsidóság körében még most is szájról-szájra járó hagyományokban él és nem is fog meghalni sohasem.

Ilyen természetű, magyar parasztlányokat kedvelő, a nép gyermekei közé elvegyülő, szépen nótázó rebbeje csak egy volt a magyarországi zsidóságban, a „kállói”, akinek neve fogalom és amikor kedvenc nótája felszendül lakodalmakon, sirva-vidágásoknál, a „Szól a kakas már...” minden szívben megzúdul egy hur, a minden szívből szórul ki a könny, a melegségnek, a szeretetnek és emlékezésnek órája, finom zredülése...

EISIKL JUHOKAT ŐRIZ...

1751-ben született Rabbi Eisikl Taub Nagykovácsán. Apja szerette volna taníttatni zsidó tudományokra, de nem volt pénze rá. A gyermek így vadul nőtt fel, úgy, mint a többi szegény gyermekek abban az időben. Fésanyja azonban igen jámbor életet élt, a jó Reisel, akiről később a kállói rebbe annyi szeretettel beszélt, maga kezdte tanítani gyermekét az alébszere. Ezt megtanulta, de hét éves korában kiküldte az anyja a mezőre, hogy őrizze a juhokat, mint a többi falusi gyermekek. Különböző is apja korán elhunyt. Alig volt négy éves a gyermek, amikor apja már nem volt az élők sorában.

Bal Sém egyik tanítványa, Rabbi Léb Sarahs, akkor jött Magyarországra, hogy pénzt gyűjtson. Hossza, nehéz utazás volt mögötte, amikor Nagykovácsán letelepedett roszka kocsijáról, legeltetni küldte lovát és leheveredett egy fa alá. Meleg volt és az utas nagyon fáradt. Ott a közelben legeltette nyáját a gyermek és a vándor meghallotta, amikor így beszélt vékonyka hangján:

— Ribbone sel olam! Eiser hast Du auch ein paar Schätelech, gib sie her, ich well sie Dir hüten... Gott, süsser Gott, ich hab Dich so lieb...

Rabbi Léb Sarahs csodálkozott, hogy ilyen különös szavakat hall, megkérdezte a húscskát, hogy kinek a fia.

— En „a Reisel fia” vagyok, — mondta bátran a gyerek az idegennek.

Fel is kereste azonnal az asszonyt, akit nek a fia úgy jelentette be, hogy „egy sakter” akar beszélni vele, mert annak idején Szabolcsmegyében minden kaffános zsidót — még a zsidók is — sakternek tituláltak. Reb Léb elmondotta, hogy a fiu megtelített neki és kérte az asszonyt, hogy bizza rá fia tanítását. A szegény asszony rögtön bizalommal volt a tisztaság és szelvény idegenhez és beleegyezett abba, hogy elvigye fiát, aki — amint az idegen mondotta, — tizenöt év múlva már híres rabbi lesz, akire az idegenek ezrével fogják jönni tanácsért.

A NIKOLSBURGI RABBINÁL

Rabbi Léb Sarahs örvendett, hogy sikerült neki egy „nagy lelket” találni, akinek szárnybontogatását elősegíthette. Elvitte a nikolsburgi rabbihoz, Rabbi Smelke Horovitz-hoz. Már utközben taníttatta a Tórára és valóban tapasztalta azt, hogy a fiu rendkívül éles feltevése. Tíz évig volt Rabbi Smelke Horovitznál, akinél valóban

rendkívül sokat tanult. Akkor így szól hozzám:

— Tórára már eleget tanultál nálam, most utazz Lizsenszkybe, Rabbi Elimelechhez és tőle istenféltemet fogsz tanulni.

Nehéz szívvel hagyta ott a már fiatal emberré serdült kis Eisikl Taub a nagy mestert, de elment. Amikor utnak indult egy szekérral találkozott, amelyen egy nagyon öreg ember állt. Rabbi Léb Sarahs volt, aki megszólította:

— Új fel hoztam a szekérra. En hoztalak Nagykovácsól Nikolsburgba, most én viszek Lizsenszkybe is.

Most, amikor már járatos volt a tudományokban, sokkal jobban tudta értékelni Léb Sarahs tudományát és még élete alkonyán is könnyek között emlegette az öreg tudóst, aki élete utját annyira egyengette.

A LIZSENSZKY CADDIKNÁL

A Lizsenszky rabbi is nagyon megkedvelte a fiut és saját fiaként bánt vele. Ot évig volt házában, amikor így szólott hozzá a nagy rabbi.

— Elérkezett az ideje annak, hogy visszatérj anyádhoz, amint az rabbi Léb Sarahs megígérte neked. Egyben felavattalak és megáldalak azzal, hogy akit te fogsz megáldani, az öldött legyen, — ezután kezét fejére tette és hosszasan megáldotta.

Amikor harminc éves leszel, akkor vállalj rabbiságot. Addig gyakorold az ahavat jiszroelt, a zsidóság szeretetét. Menj és élj boldogul.

ANYA ÉS FIA VISZONTLÁTJÁK EGYMÁST

Két hónapig tartott az ut hazáig, Nagykovácsóig. A viszontlátásnak anyja és fia rendkívül örvendek. Elment mint kis tudatlan juhász és visszajött, mint a tudományokban jártas férfi, aki apróra elemelte édesanyjának mindazt, ami vele ebben a másfél évtizedben történt.

1781-ben, valóban harminc éves korában választották meg Rabbi Eisikl Taub-ot nagykovácsói rabbinak és elkezdődött legendás élete.

Negyven esztendőig töltötte be a nagykovácsói rabbiszéket. — Rendkívül sok legenda terjedt el róla előbb csak Szabolcsmegyében, később országszerte.

Negyven évig tartott az öreg „kállói caddik” uralkodása a lelkek ezrei felett és tízezerk siratták, amikor 1821-ben, Adar 7-én 70 éves korában elhunyt.

A kállói rabbi legendás életének epizódjai még most is szóbeszéd tárgyát képezik sok-sok falusi és városi zsidó házában és évente halálozásának évfordulóján ezek és ezek keresik fel Nagykovácsón levő sírját.

Mi is kegyeletünknek adunk kifejezést, hogy a mai napon, elhalálozásának 119-ik fordulóján, megemlékezzünk életéről és áldozunk emlékének...

A szovjet humanizmusa

Ha nem autentikus külföldi sajtócikk-cikk és sajtóügynökségek közölnék, akkor azt hihetnénk, hogy egyszerű propaganda manőver, amellyel most naponta találkozunk. De így el kell higyünk, dacára annak, hogy soha nem igyekeztünk az orosz szovjetnek „reklamó” csinálni.

De tartozunk az objektivitásnak azzal, ha megírjuk, hogy több igen emberi és humanisztikus gesztust mutatott a szovjet vezetősége az utóbbi hónapokban. Így korlátlan számban megengedte a lengyelországi zsidóknak, hogy a jelenlegi német területéről hozzá önkéntesüljön. Ez az elv most is érvényesül, mert megengedte, hogy a lublini rezervátumba szufolt lengyel származású zsidók állaphessék a szovjetunió határára, hogy megszabaduljanak attól a nyomasztó érzéstől, amely őket körülveszi. A lublini rezervátumban eddig több, mint 30.000 zsidót koncentráltak, akiket a szabad ég alatt hagynak szenvedni, mert az ottani zsidóság szegénysége miatt nem képes mindről gondoskodni. A kormányzat pedig mintha elégtétellel látta, hogy zsidók ezrei színlőnek és lengődnek a nagy bizonytalanságban. Ezek közül sok aiment a szovjetbe, ahol átveszik őket és kenyérhez juttatják. De a németek által megszállott lengyel területek többi részéről is jönnek a határ felé menekülő zsidók, akik elé nem mered föl szigorú titárolma, mint a többi európai országokban.

A szovjet gesztusa mindenestre megértő és emberies. Elvi felfogásunk hangsúlyozása mellett ezt a körülményt szívesebben regisztráljuk, mintha arról kellene hírt adnunk, hogy még ott is üldözik a zsidókat. Ha vagyontalanul is, a legegyszerűbb proletár sorban, de mégis élhetnek megalázás és megszégyenítés nélkül. Elbiztonságuk meg van, sőt vagyonbiztonságuk is. Csak vagyonuk nincsen!

— San-Domingo bevándorlási illeték nélkül 100.000 zsidót fogad be. (New-York.) Bernhard Kahn, a Joint zsidó világszervező-egyesület vezetője, aki az egyesült amerikai-amerikai segítségbizottság európai tanácsának is az elnöke, kijelentette, hogy aláírásra kerül a sandomingói kormány és a Santo Domingo Settlement Corporation telepítési társaság közötti szerződés, amely 100.000 európai, főként zsidó menekültek több év alatt lebonyolítandó sandomingói letelepítésére vonatkozik. Emlékeztet, hogy 1939 október 19-én András Pastoriza, San-Domingo washingtoni követe levélben kötelezettséget vállalt olyan törvény megszavaztatására, amely teljes polgári, gazdasági és vallási jogokat biztosít a menekülteknek, akik kétlévi otlakás után megszerzhetik az állampolgárságot. A törvény ugyanakkor mentesíti a bevittél vámköltségeit a letelepülő menekültek részére San-Domingóba érkező számszámokat, gépeket és berendezési tárgyakat, elegendik nekik a jelenként 500 dolláros bevándorlási illetéket és...

Segutobb külföldi modellek. Fővárosi izlés. Pontos kiszolgálás. DEUTSCH N. Női divat-szalomban. Oradea, Avram Iancu u. 3. I. em.

Az angol zsidóság békecélfaj

Joel Cang, a Manchester Guardian volt varsói tudósítója a Pres Európa című folyóiratban összegezi a zsidóság békecélfajait és a következőkben körvonalozza álláspontját: Teljes politikai, gazdasági és társadalmi egyenjogúság. Megbízható biztositékok arról, hogy a zsidók a szabadságot nemcsak elvben, de a gyakorlatban is élvezhessék.

Az öt pont közül ez az első kettő. Csak egy angol lapnak varsói tudósítója tud ilyen finoman disztingválni. Hogy „nemcsak elvben”, mert erről az „elvi” és „gyakorlati” különbözőségről volt alkalma a volt lengyel fővárosban elég gyakran meggyőződni. A papir túrelmessége és az interpretációk túrelmessége közötti hézagot nem vette talán senkinek ugy észre, mint egy nyugati mentalitáshoz szokott újságíró.

A harmadik pont azt mondja: polgári egyenjogúsítás nemcsak az egyének, de a nép részére is, tehát önálló országhoz való jog.

Ezt a pontot legalább ilyen jól már megfogalmazták korábban is. Így Herzl, de még Herzl előtt is mindazok, akik látták, hogy Európa békéjét az is véglegesítendő, ha a zsidók önálló országhoz jutnak.

A negyedik pont: a zsidóság képviselői az összes nemzetközi testületekben nemcsak mint kisebbség, hanem mint nemzet.

Ez már logikus következménye a harmadik pontnak. Amikor egy nép már önálló életet élhet, akkor gondoskodik arról is, hogy megfelelő képviselőket legyen mindenféle a nemzetközi fórumok előtt.

Ötödik pontban: az antiszemitizmus nemzetközi büncselekménynek minősítendő éppen úgy, mint a nyílt városok bombázása, vagy a rabslzolgakereskedelem.

Oh, mily isteni naivitás. Hát most nem bombáznak nyílt városokat? Most nem üzem rabslzolgakereskedelmét? Ez bizony na-

MEZEY BELA

A halott beleegyezett...

Bemutatom szeretettel Reb Eisikot, a zolchiveri sámeszt. Reb Eisig bácsi ide-otva már negyven év óta látja el a zolchiveri sámeszt teendőket, ami nem is olyan csekély dolog. Negyven év óta roszkólik, gubók föltek-mennek, nemzedékek tűntek el és születtek, minden megváltozott, csak Reb Eisig viseli változatlan méltósággal pótolhatatlan közjogi tisztaságát a zolchiveri Kibbucban.

Az ember példának okáért uton van és szombat Zolchivben reked. Mit csinál ilyenkor az idegen? Péntek este, még mielőtt az imádkozás megkezdődné, megismerkedik Reb Eisig báccsal, aki gondoskodik arról, hogy az otkrekedt utas „fiche-szinek” megfelelő szálláshoz és étkezéshez jusson a szent szombat napján. Ugyancsak Reb Eisig gondoskodik arról is, hogy az idegen megtehesse „előkölés” helyre álltassa a templomban, sőt hogy a lájnalás folyamán, ha az idegen kitérve után látné előkeiül csalábol való, vagy tanult ember „sisiit”, „sisiit” vagy éppenséggel „máffert” kapjon.

Látható tehát, hogy Reb Eisig foglalkozása bizonyos diplomáciai tehetséget kíván. Szívesen kell tartani a hármivokait, az esküvőre való világyenylet, az újszülöttel megörvendeztetést, a jászrei-

Perlodoni FENÉRITI A FOGAKAT ÉS ILLATOSITJA A SZÁJÁT

gyon nehéz pont. Már csak azért is, mert — szerintünk — az antiszemitizmus olyan mélyen gyökerezdik a legtöbb emberben, hogy generációknak kell elmúlni, amíg a lélek struktúrája megváltozik. Azt pedig semmiéle nemzetközi megállapodással és szerződéssel nem lehet elérni. Ehez idő kell, annyi idő, hogy azt mi, mai generáció nem is fogjuk megérni...

Tíz súlyos eitéll

A palesztinai bíróság igen súlyos ítéletet hozott a napokban. Tíz zsidót ítél el, tíz migidali és genzari segédrendőrt, akiket azzal vádoltak, hogy fegyverüket szabálytalanul használták az arabokkal szemben. A bíróság hét napig tárgyalt az ügyet és végül igen súlyos ítéletet hozott. Így Abrahámi káplár 20 évi, Jerahinovits genzarári bírót 15 évi, három vádlottat 8-3 évi és a többieket 5-5 évi fegyházra ítélte.

Mi volt a vád? Bizony, az elég súlyos volt. 1939 október 24-én behatoltak Guveir Abususa arab faluba, átkutatták azt és elkobozták egy fegyvert. S hogy egyik megsebesített társukat megbosszulják, rö-löttek az arabokra. A vádlottak azzal védekeztek, hogy a faluban megtámadták őket, ellopák egyik fegyverüket és jogos önvédelemből támadtak.

Olyan messzire vagyunk az eseménytől és a bírói emelvényről, amelyről a súlyos ítélet elhangzott, hogy nem is szabad és nem is tudunk ítélelel mondani — az ítélet felett. De azzal tartozunk az objektivitásnak, amikor kimondjuk, hogy segédrendőreink valószínűleg nem lehettek egészen ártatlanok, mert a hét napos tárgyalás alatt ez feltétlenül kiderült volna. Viszont: az ítélet egy kissé túl szigorú volt. Főleg akkor, ha tekintetbe vesz-

szük, hogy a terror idején araboknak százaikat, sőt ezreit engedték továbbfutni, holott minden ok meg lett volna arra, hogy bezárják, sőt agyon is lökék őket. De az angol taktika jobbnak látta a kesztyűskéz politikáját veük szemben. Nos, ezáltal a zsidó segédrendőroök voltak tulbuzgóak. Ezért igazán nem járna husz évi fogság. Még ha hibái követtek is el. Elvégre miért kell az arabokkal szemben a kesztyűskéz politikát folytatni és a zsidókra pedig irgalmatlanul lecsapni? De azért vigasztal bennünket a remény, hogy létezik amnesztia is, ahogy megkegyelmezeit a fő kormányzó a gyermekgyilkosságait halálraítél I. Léw y-nek is.

Nem tudjuk e pillanatban, hogy az „I.” betű mögött férfi, vagy nő rejti. Erős a gyanunk, hogy egy öt napos gyarmeket erre mifelénk az anyja „szokta” eltenni láb alól holmi kisebb-nagyobb „örvénytelenségek” miatt. Ki tudja, hogy ott mi játszott szerepet? Zsidó anyák és apák nem szokták gyilkolni gyermekeiket. Ki tudja, milyen dráma van a háttérben? Nem-e egy emigráns nő, aidi szíve alatt egy erőszak eredményével érkezett a palesztinai partokra? Es nem bírta el a szegény? Nem tudjuk, ellenben a fő kormányzó megkegyelmezeit. Es bizony abban, hogy a segédrendőroöknek is meg fog kegyelmezni.

Klein urat letartóztatták

Nem kell megjedni, Klein ur nem zsidó. Sőt, Himler-nek, a Gestapo felelmes-hírű főnökének hasonlóhíru unokáocse, aki a csehországi zsidókkal igyekezett megismertetni a titkos rendőrség nem is olyan titkos módszereit. Tíz ilyen „klein-areit”-ra beosztott Gestapo ügynököt tar-

tyékel a feltámadás napján — mihamarabb még a mi napjainkban — az új életre támadott, megindul a Jehosafát völgye felé. Ő teszi a halott szeméire és szájára a cserépdarabokat, hogy akármint tapasztal is a világlágon, ne nézzen oda és ne beszéljen róla, mert hiszen a titkoknak titkoknak kell maradnia örök időkre...

De azért alaposan tévedne, aki azt hinné, hogy ennyi méltóság és hivatali fontosság dacára Reb Eisig büszke ember. Dehogya is büszke. Ő, aki annyi emberi végzetet látott maga előtt, tudja, hogy minden csak „hóvil hálóm”, húságok húsága és hogy az ember — amint azt a mindennapi imában is elmondjuk, — igazán semmivel sem különb, mint a többi istentelen teremtménye. Ilyen öreg ember, mint Reb Eisig, aki ugysszólván mindennap találkozik a halállal, megtanulja, hogy a Véges és Végtelen határan nagyon elázatosnak kell lennie az ember-fának és nincs miért büszkélkedjen.

De Reb Eisig is csak ember, ő sem mentes az emberi gyarlóságtól. Ő is büszke legkisebbik leányára, Chánelére. Valahogy úgy érzí, hogy ezzel senkinek sem árt, ha szépségek Chánel leányára büszke. Valljuk be, hogy méltán lehet büszke erre a leányra. A szépségtől ne beszélünk. Elvégre a szépség éppen olyan mulandó, mint maga az élet.

Chánel most mit el üzenne esztendő. Hogy milyen kedves, okos, jólelkű, barátságos, azt sem lehet úgy röviden esztelni. Áhaz el kellene

lőztattak le, mert eltulajdonították a zsidóktól elkobzott értéktárgyakat.

Nevezük nevén a gyermeket: Klein ur lopott. Meglopja a zsidókat. Elvette észereiket, pénzüket, még az aranyórárt sem hagyta a csehországi zsidók zsebében, mert mindenre szüksége van a német hazának.

De rájöttek a lopásokra és nem lehetett ellussolni. Lefogták őt is, meg még kincenársát. Hátán „lix tiál” és most kiderül, hogy a legkérelhetlenebb ellenség minké volt: Klein volt. E jószágos, békés zsidó-név mögött egy legióbb Gestapo ember húzódott meg. A Himmler-családból.

Ma a rohanás korát éljük. Nincsen idő várni, most máris megtudjuk, hogy ki volt a csehországi zsidók végzettsége: Klein, az unokáncs, a mindenható Himmler vendége. Majd megtudjuk róla is az igazat, csak legyen türelmünk várni!...

Az amerikai Vöröskereszt visszavonul

Megsufolása minden emberi humannak, amiről az amerikai Vöröskereszt most szerzett tudomást. Nagy összegeket és természetbeni adományokat küldöttek a lengyelországi segélyre szorultaknak.

Figyelem!

Orvosok hosszú időn át folytatott megfigyelése alapján bebizonyították, hogy a paptamási „LITHYNIA” forrás vize oly gazdag litiumban és ezáltal oly biztos hatása van a vese-, hólyag-, gyomor- és epebántalmaknál, hogy kiállja a versenyt az összes bel- és külföldi hasonló hatású ásványvizekkel.

Most az amerikai Vöröskereszt vizsgálja akar vonulni a segélyezés mellől. Miért? Mert nem tűrheti el, hogy a dollár-milliók csak úgy elköltessenek minden ellenőrzés nélkül.

De a gyűlölködésnek nincs határa. Ahogy mi ismerjük a helyzetet, elképzeljük azt is, hogy inkább lemondanak a Vöröskereszt adományairól, amelyet a lengyel lakosság részére küldenek Amerikából, csak ne kelljen adni a zsidóknak.

Két kikötőt egységesíteni akarnak...

Oh, milyen sorsfordulás is ez! A jaffai városi tanács tervet dolgozott ki, a melynek lényege, hogy a két kikötőt egységesíteni kell. Két kikötőről van szó.

terror. Amikor egy csunya napon leszurtak néhány zsidót, minden ok nélkül, a jaffai sötét sikátorokban. És ettől a perctől kezdve bomba robbant, gégyverek dördültek el, hosszú és görbe arab kések kegyetlenkedtek. És a zsidók mindenre megfélemlő választ adtak.

Igy az első és legcsattanósabb volt, hogy bojkottálták a jaffai kikötőt. Drótsővenyt húztak az arab Jaffa és a zsidó Tel-Aviv között, amely csaknem összeépült. És ami ezután következett, az volt a legfontosabb: kikötőt építeni Tel-Avivban, a mely független mindenkitől és nem hagyja terrorizálni magát arab banditáktól.

Ezuttal a pesszimistáknak volt igazuk, akik kimondták a jelszót: építeni, építeni, építeni minél nagyobbra, minél tökéletesebbre a kikötőt. S az elmúlt éven már a hajók százai kötöttek ki. Rendes, modern kikötő lett Tel-Avivból.

menni Zolchivbe és Reb Eisig házának vendégszeretettel élvén két-három napon át, hogy személyesen is meggyőződjünk arról, hogy Chánele milyen ügyesen vezeti a háztartást.

Különbön is indulatos, mérges természetű ember Reb Sélíg User. Az orvos már évekket ezelőt megmondotta, hogy óvakodjon az izgalmaktól, kerülje a fölösleges vitákat, mert árt a szívének.

Most mindehhez hozzávetjük a Mardchele ügyét is. Ezerszer beszélt már a fiuvál, először szép szóval, aztán keményen, majd haragosan. De hát nem használ annak semmi. Valamivel megejtette az a ravasz kis nő, úgy kitart mellette.

Az ember, még ha olyan indulatos és anyagias természetű is, mint Reb Sélíg User, nem szívesen válik meg kádisától, pláne haraggal; azért bízta meg a feleségét, hízeltedéssel, mások meg anyagi kezegetéseivel a fiát, Mardchelet, hátha megjön a fiu jobbik ezre és feleségül vesz egy „magához való”

gazdag leányt, nem pedig olyan senkit, olyan koldust, mint Chánele...

— Nem is hiszem, hogy a rajtlevőn kívül valamije? — fakad ki olykor-olykor dühösen Reb Sélíg User.

A kis Chánele vár. Vár türelmesen, csak mintha ajkain takóbbak volnának a mosolyok, mintha láradatbáb volnának a nevető szemek. Néha-néha kitér belőle a panasza. — Mardchele tégy már valamit, Mardchele, ha szeretsz, intékedj már... — Ilyenkor Mardchele öklöbe szorítja kezét, látszik, hogy szeretne kitörni, hazarohanni és botrányt csinálni, de az talán még rosszabb volna... Ezért hát Mardchele nyaka közé huzza a fejét és időreng a megoldhatatlannak látszó probléma fölött.

A probléma ugyanis a mulhét szerda óta erősen súlyosbodott. Reb Sélíg User valami apróságon újra nagyon felbosszankodott, utána szivromhat kapott és percekig felkelt ájultan. Idősebbik fia, Reb Duved Chájem házasságnyűzete az összes gyerekeket, mert a legrosszabbtól félt. De hála Istennek Reb Sélíg User magához tért és miután a doktor megmondotta, hogy még egy ilyen roham halált fogja okozni, Reb Sélíg User leült és megcsinálta a „cwocját”, a végrendeletét. Többek között szigorúan meghagyta végrendeletében, hogy fia, Mardchele ne vegye feleségül Reb Eisignak, a halottnaknak a leányát, mert ő azt a legátározottabban megtiltja és ha mégis megcsejné, akkor kiagadja az örökségéből...

Wasserstrom Sándor:

Szászok, zsidók, magyarok a Cenk alján...

Mire tanít bennünket a szász összetartás? — Kik keresztelkedtek ki Brassóban és Szepszentgyörgyön? — Áldásos tevékenység a jótékonyterén

Brassó, február hó közepén. TANULJUNK A SZÁSZOKTÓL. Most, amikor a Cenk alján rövöm a brassói utcákat, nem a megszokott féli hangulat uralkodik. Itt hosszabb és keményebb a tél, mint másutt Erdélyben, mert a Kárpátok nyulánya idáig ér.

De most valahogy „szégyent hozott” a hósapkás Cenk az idő. Lucskos, csatagos az ucca, de azért még most is, hogy a turisták hazamentek, meglátszik, hogy Brassó Erdélynek legerősebben fejlődő városa. Munka-ritmus, jókedv, élénkség és látszatra a lakosság körében a lelhető legtekintélyesebb összhang uralkodik. Igaz, hogy nem is veszeksznek, nincs is ellenségeskedés. „Csak” annyi, hogy a szászok, amely domináns elem, teljesen visszavonul a maga által jól kiépített gazdasági fellegvárba és nem törődik senkivel és semmivel. Három nyelv dominál itten: a román, a német és magyar. De ha az ember rájára az utcákat, vagy ül a kávéházban, jár-kel a városban, észreveszi, hogy lehangosabban és leggyakrabban a németet beszélik a valóban mintha ez a nyelv uralkodna a városban.

De a szitáló havasokban figyelt kirokatok és cégéblélek is sokat elárulnak. A cégek 70—80 százaléka szász és csak a kisebb százalék oszlik meg a román, magyar és zsidó üzemeltetőknél között. Azt mondják, hogy ma már Brassóban több, mint 100.000 lekos van az a gazdasági léleány, sőt hegemóniát a szászok biztosították maguknak.

AMIKOR NEM AZ ÁRU MINŐSÉGE ÉS AZ ÁRA FONTOS, HANEM HOGY IGYÓL SZERZIK BE? Jó az, ha nem vágyunk elfogultak magunkkal és más népek életét figyelfük. Például, ha a szászok életét vizsgáljuk, akkor hamar észreveszük, hogy a „Reifelsen” jól működik. A vasábronc, amely jelképezi összefogásukat és önmaguk által kiépített szervezetszövegük.

Brassói zsidó benszülettek beszélik, hogy a szászok soha nem mondják azt, hogy „mi” mennek vásárolni, hanem csak annyit, hogy — honnan. Így például azt mondják: — Megyek Eitelhez (szappant vásárolni!) Vagy megyek Binderhez... (gyertyáért!) Vagy Scherghöz, Teilmannhoz (posztót vásárolni) és így tovább...

Tanuljunk zsidók tőlük! A szász fogyasztó nem törődik azzal, hogy tülfelet az árut, mert úgy érzi, hogy a szász közönységgel szemben vannak kötelezettségei. És azzal is számol, hogy a nagy szervezettel részén a tülfeletet összeg egy része visszajön a szász közönységhez, a Genossenschafthez, a szász egyházhoz, a német jótéti és kulturális intézményekhez.

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Példa kell rá? Autentikus helyről hallottam, hogy az egyik Mihai Voivoda uccal szász kereskedőnek 150 lei értékű árua volt szüksége és inasa a szomszédában levő magyar üzletben vásárolta meg. A szász kereskedő szemrehányást tett inasának, visszaháldta az áruval és visszakérte a pénzt. Majd egy szász üzletbe küldte megvásárolni az árut. Állítólag ugyanazt az árut 230 lejért vette meg — de szászól. A vevő, aki részére az árut hozta a kereskedő, szó nélkül vette tudomásul, hogy az árut drágábban kell megfizetni, mert nem akartak törést a szász szolidaritásában.

Megyek Eitelhez (szappant vásárolni!) Vagy megyek Binderhez... (gyertyáért!) Vagy Scherghöz, Teilmannhoz (posztót vásárolni) és így tovább...

Tanuljunk zsidók tőlük! A szász fogyasztó nem törődik azzal, hogy tülfelet az árut, mert úgy érzi, hogy a szász közönységgel szemben vannak kötelezettségei. És azzal is számol, hogy a nagy szervezettel részén a tülfeletet összeg egy része visszajön a szász közönységhez, a Genossenschafthez, a szász egyházhoz, a német jótéti és kulturális intézményekhez.

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

amit Brassóban tapasztaltam. A szász evangélikus egyházban nem ritka eset, hogy egyes gazdag szász 200.000, sőt 400.000 leles adót is fizet évente egyházának.

Ha még az összes gabella és egyéb költségeket számítjuk, akkor is távol állunk a csaknem félmillió adóktól. Hogy erről még jobb példát közöljünk: a 4—5000 lei haví fizetéssel rendelkező szász tisztviselők is fizetnek 5000 lei évi adót. Viszont a szászok éppen ezért rendelkeznek nagyszerűen kiépített közbiztonsági intézményekkel, mert szigorúan keresztülvieszik az adózást és abból senki sem akarja kivonni magát és — nem is vonhatja, mégha akarná is. De nem is lehet látni olyan szászt, aki alamtiszára szorulna, mert a jótéti intézmények gondoskodnak róla.

Ez már nem közösségi kérdés, de tanulságos. Az egyes családok is megszerveződnek. Ott is van munkamegosztás. Minden felnőtt családtag elhelyezkedik a családi vagyonnal fix fizetéssel és vagyonrészességre a családi vagyonból csak a halálzási sorrendben következhet be. Erőri van az, hogy a szász vagyon nem aprózódik el és a felnőtt családtagok is megelégszenek azzal, hogy a vagyon megőrzését biztosítsák számukra.

Még tovább folytathatom a szászok életéről szóló megfigyeléseimet. Így a szászok általában visszavonulnak életre. Nem járnak olyan kávéházakba, ahová szászokan kívül mások is járnak, csak ha üzleti érdekük ezt megköveteli. Külön szervezetekben élnek társadalmi életüket, amely elzárt a külvilágtól. Brassóban leginkább a Central-kávéházban látjuk őket, míg a többi helyeken csak akkor, ha dolguk van ott. Még a Korona-kávéházba, — amely különben szász érdekeltség — sem járnak, ott is 80 százalékosan zsidók a vendégek. De a múlt évben megnyílt, minden komforttal ellátott 7 emeletes világvárosi Aro-Palace szálloda elegendő kávéházba sem járnak. Ide inkább a románság kávéháza jár rétege tömörül. Meg a zsidó haut-voleté.

A dr. Gust Valdemár által Brassóban meghirdetett nemzeti szocializmus — amint a különben nagyon diszkrét és zártkörü szász körökből utóbb kiszivárgott — leginkább a szász fiataloságot akarta tömöríteni egy amolyan „szabadság-mozgalomba” és rá akarta tenni kezét az egyházi javakra és a családi kötelékekbe szorított ifjúságot akarta a maga részére megnyerni.

Lényeg ujra csak az, hogy: mi zsidék tanulhatunk és okolhatunk a szászoktól, miképpen kell a közösségi élni és annak érdekében közreműködni. Tanulhatunk áldozatkészséget, pedig azok nincsenek

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

Most, hogy a legióbb nagy hílközsegekben, az epházi adókötelezettség fokozottabb mértékben építődik ki, nem érdekelten, ha bívatkoznak fognak az egyes hílközsegek vezetői arra,

olyan szomorú helyzetben, mint a zsidó tömeg és nem kell féltődni, ehez emigránsokat támogatnunk...

5.

FELRE A ZSIDÓ SZETHUZASSAL! Annál fájdalmasabb a zsidó együttműködés hiánya, mert megtudom, hogy még itt, közvetlen közelben sem okulkak a zsidók a szászok példáján. Így Brassóban eddig sok tekintetben együttműködő és szolidaritás zsidó hitközségek is széjjelhuznak és mindinkább elkülönítik magukat egymástól.

Ha megmondhatom volna személyesen, úgy megíteném volna, de így csak a lap hasábján ízenem: - Hőgyelm! Nemes zsidó szívvelkel fogjanak össze az érdemes ügy érdekében, mert úgy még inkább áldás fakadhat dicsegetésem...

6.

NÉVVALTOZÁSERT - HITEHAGYÁS! Érhetho feltérést kellet: egy Nagyváradról ideaszarmazott fiatal ifjúgicónak a zsidó közösségből való kilépése. Gábor István amikor Brassóba került, ismert újságíró volt, akinek rutinos elkei általánosan becsülték és szerették. Progresszív, sőt radikális fellegását visszautkötő elkeit elcinte egy időszakú folyóiratban látkak napvilágot, majd Brassóba került és elhelyezkedett a Brassói Lapok eltt szerkesztőségi gárdájába. Szeretők és becsülték kollégái, de megszerette a lap tulajdonosa hősos leánya is. A szerlemből házasság lett, amelyhez a nagy lap tulajdonosa is áldását adta. A fiatal párnak a közelműiben gyermeke született és így a fiatal, tehetséges újságíró mindent elcrt, amit az ifteti elkekerlek közötti szerény újságíró elcérhet. Jólét, családi boldogság, karrier, hírnév és még hozzá: a legnagyobb erdélyi magyar napilap várományosa...

Reb Eisig nem mondja ki a tohajr szót... nem lehet tement... Amíg Reb Eisig szájából el nem hangzik a tohajr szó, addig nem lesz tement. A másik szegény ember a melámed Reb Czeckel kiadja a jelszót:

Igaz van Reb Eisignak... Vonja vissza a halott a végrendeletből azt a pontot... Miért ne lehessenek egymásé, ha szeretik egymást?

A halott nagyobbik fia összetett kezekkel lép Reb Eisig elé:

Reb Eisig, a „slojsim” után megtarthatjuk az eljegyzést, csak most ne csináljon botrányt.

Reb Eisig határozottan válaszol:

Neltem nem kell „rächmonesz”, nem akarok egyebet, csakhogy maga a megboldogult vonja vissza a cvuct... Azt akarom, hogy ő maga adja belejegyzését a házassághoz.

A családtagok, a rokonok, az ismerősök, a barátok a kezeiket fordítják: Smá Jiszroel... Ilyen botrány... Ilyen botrány... De Reb Eisig nem hajlik se a szép szóra, se a fenyegetőzésekre. Most az egyszerű ugátszik az éló akarata erősebb lesz, mint a halott utolsó kívánása...

Messziről az ut porát szekér robogása veri fel. Ki az, ki jühet most? A szekér sebesen fut, már-már itt van a zolchivi nagy uccában, már elhaladt a beszámódás előtt. A szekér most lassít, a halottak ház kapuja előtt megáll. Az emberek nagy tisztel-

A nyugodt és kényelmes életbe került fiatal férj Várad nyugtalan atmoszférájából is magával hozott válamit és egyideig küzdött a környezet tradíciójával szemben... Előbb még megkísérelte lelki-egyensúlyát biztosítani. Tudják róla, hogy kezdetben léherül is tanult, sőt a jobboldali cionisták körében elüadást is tartott. S néhány héttel ezclőt, mint derült égből a villámcsapás, úgy érte a brassói és környezve az erdélyi közvéleményt, hogy Gábor István hirtelen lekeresztelkedett. Sőt, ha jól lájuk a dolgot, nemcsak „hirtelen”, hanem elhírtelenkedve vette meg ezt a lépést. Ezt abból következtetjük, hogy sem feleség, sem más családtagja nem követte ezen az uton, hiszen gyermekét még a zsidó hitben szabályszerűen felvettete.

Amikor ismerősei és barátái kérdést írtéktek hozzá, hogy miért lépett ki a zsidó egyház kötelékéből és miért lett református, azt válaszolta, hogy: családi nevé, a Groszmann akarja valóban Gáborra változtatni, amely eddig csak írói álneve volt. Ezért hagyott ott mindent, ami eddig a zsidósághoz fűzte.

Apósa, a nagy lap tulajdonosa, nagyon gerincesen (lekozott) veje elhatározása ellen, de nem hallgatott rá. Közben Kálnána Bernát bevonult katonának és ezzel az első felvonás lezárult.

Tény az, hogy a családból senki nem követte őt az új uton... És tény az is, hogy a törvény szerinti hitehagyása dacára nem változathatta meg nevéét és marad, aki volt, Groszmann-Gábor István...

7.

KIK A TÖBBI BRASSÓI KIKERESZTELKEDTÉK? Ha már megkezdük a hitehagyás közeletét, akkor kizsáljuk még azok neveit is, akik elhagyták a zsidó hit kötelekeit és átlettek más egyházak keretébe.

Féltz József és neje Stern Margit, valamint Magda és István gyermekeik római katolikusok lettek. Klüenberg Adóif (róm. kat.), Spinnrad Andor és felesége Izák Horvát Irén (görög keleti), özvegy Wjedmann Mária (görög keleti), Nagy, született Salomon Rozália (ref.), Halász Andor és József fia (ref.), Balázs Kerkla (ref.), Duha, szül. Horvát Helena (római kat.), Bussar, szül. Stern Júlia (evang.), Engel Sztéfnia (orth. román), Komaryt, szül. Kohn Charlotte (róm. kat.), Kamioncsky Elías (róm. kat.), dr. Mátyás Ernő Bucuresti (unit.), Melinte, született Berkovici Mina (ort. román), Tutsek, szül. Méri Mária (róm. kat.), Popp, szül. Balázs Ilona (róm. kat.), Kárp Istidör (róm. kat.), Mayerovitz József (ort. román).

Ezeknek a kitérőknek névsorát a brassói anyalönyvi hivatal közölte a brassói rabbisággal és en-

lletel üdvözlik az érkezőt, az asszonyok odébbhuzódnak. A ryszovi cádik jött meg.

A cádik nem áll szóba senkivel. Egyenesen a halottaszobába megy. Ránéz Eisigra. Reb Eisignak a hideg fut végig. Egy percig jédt, ájtult esend van a szobában. Aztán kemény hangon szólal meg a cádik: - Reb Eisig nekéd igazad van. A halott kelt adja belejegyzését a házasságba. Meg is fogja adni. En kezeskedem érte. De előbb te mondd ki a földi bíróság ítéletét, hogy a „mesz tohajr”...

A cádik parancsolt. Szeme villant egyet, ellentmondást nem tűrőn... Reb Eisig gúnyosdén lép oda a halotthoz... Még egyszer végigsimítja ujjait a halott ruháin... aztán síró, fejgató hangon megszólal:

- Tohajr... Tohajr... Tohajr...

Az emberek felemelik a halottat, hogy befektessék a koporsóba. A halottelők között van Reb Beer is, egy gyenge sánta zsidó. Ahogy emelik szegény megboldogult Reb Sálig Ucer holttestét, Reb Beer egy pillanatra megintorodik, a halott elcietelen teste megbillen, a súlyos test neki esik a kis asztalnak, amelyen rajta van a bor, amelyből a halott lestei kenétek meg. A kis asztalka megbillen, a pohár leesik a földre és dörög-dörögbe török...

A halottvivők, maga Reb Májor, a cádik is hangosan, valami túlvilági üzenettel megszólaltatn kiabálnak Reb Eisig felé:

- Mázél tov Reb Eisig, Mázél tov... a halott megszólalt... Beleegyezik a házasságba!...

nek alapján közöljük mi is. Érdekes, hogy több a nő, mint a férfi kikeresztelkedett és úgy gondoljuk, hogy a legtöbb átérés oka Brassóban a vegyesházasság volt.

8.

A SEPSISZENTGYÖRGYI ZSIDÓSÁG ALIG EGY ÓRÁNYIRA VON BRASSÓTÓL A KIKERESZTELKEDIK

Írás, szép kis város, Sepsiszentgyörgy. Ennek a kis városkának is meg van a maga kitérés „szentáldója.” De csodálatos is lenne, ha éppen ebben a seravado zsidó közösségben nem tűné fel fejét a kikeresztelkedés láza. Ide még vallásos elem „beszívárása” sem történik és ha az alig száz henzsülött zsidó család között nem akadna egy-egy, aki kitérne, - még talán „csodálkozánk” is.

A kikeresztelkedők érdekes prototípusát találhatjuk itt dr. Kertész Jenő ügyvéd szemelyében, aki református hitre tért. Érdekes, hogy dr. Kertész Jenő a sepsiszentgyörgyi Semeria nevű elváros református templomának új szolár-éneke. Ezért, mint minden prozelita, régi ismerőseinek azt ajánlja, hogy olvassák és énekeljék a szolárokat. Régi barátai azonban elkerültek, mert nem akarják, hogy az új „próféta”, aki régebben soha a szolárokat nem propagálta, most szüntelenül szolár-recitálással alkalmatlankodjon. Érdekes az is, hogy dr. Kertész Jenő, a református hitre tért zsidó, diákéveiben szegény fiu volt és a sepsiszentgyörgyi zsidóságnak köszönhette, hogy befejezhette tanulmányait. Ez aztán igazi hála...

9.

AMIKOR A HITKÖZSEG ALAPITÓJANAK FIA IS KITER

A sepsiszentgyörgyi hitközség egyik alapítója és áldozatkész vezetője: Neumann József volt, akinek fia, Neumann Miksa szeszgyáros is hátat fordított apja vallásának és római katolikus lett. Ez nem érte egészen váratlanul az ot-tani zsidóságot, mert második felesége római katolikus.

Egy másik sepsiszentgyörgyi ügyvédnek, dr. Kun Józsefnek Ernő fia is kikeresztelkedett. Apja nyakorustolta, hogy nyugodtan átletphessen a református egyház kebelébe.

10.

AKIK PÉLDÁT MUTATNAK IRDEKES, HOGY AHOI ILYEN ÁGAK LETEREDZENEK A ZSIDÓSÁG FŐJÉRE, - A TÖRZS MÉG MINDÉGY CRÉS ÉS ÚJ HAJÁSOKRA KÉPES. AZ ELSŐ LÁTSZATRA UGY HINNÉNK, HOGY EZ A KÖZSÉG MÁR HALÓDIK, HOLTT ÉPPEN ELLENKÉRDÉLEG VAN. CSAK EGY VIGASZTALÓ MOMENTUMOT KÖLÖNK. AZ EMIGRÁCIÓ TÁMOGATÁSÁRA HAVONTA 17.000 LEIT AD A SEPSISZENTGYÖRGYI ZSIDÓSÁG. IGAZ, HOGY EZ FŐLEG ILLUSZTRIS ELNÖKENEK, MONIAG IMRE VÉZÉRIGAZGATÓNAK KÖSZÖNHETŐ, AKI RENDKÍVÜL ERŐFESZÍTÉSKEIT TESZ, HOGY A VÁROSOKA LENKADÓ ZSIDÓ ÉLETÉBE ÁLDÖZATKÉSZSÉGEVEL ÚJ VÉRKERINGÉST ÉS JÖNDÜLETET VI-GYEN. A NÉHÁNY ÉVVEL EZCLÉTT AZ Ő ÁLDÖZATKÉSZSÉGEVEL FELÉPÍTETT KULTURHÁZBAN PERMANENS ÖSSZEFÖVETE-LEK TARTANAK UGY A HÖLGYEK, MINT A FÉRFIAK ÉS EZEK-BŐL AZ ÖSSZEFÖVETEKBŐL - ÁLDÁS FAKAD A ZSIDÓ KÖ-ZSÉG SZÁMÁRA. A SEPSISZENTGYÖRGYI ZSIDÓSÁG KÜ-LÖNBEN NAGYOB B CSZÁGOS AKCIÓKBA BRASSÓN KERESZ-TÜL KAPESZLŐDİK BE.

Erdekes, hogy ahol ilyen ágak letéredzenek a zsidóság főjére, - a törzs még mindégy crés és új hajásókra képes. Az első látszatra úgy hinnénk, hogy ez a közösség már halódik, holtt éppen ellenkérdeleg van. Csak egy vigasztaló momentumot kölönk. Az emigráció támogatására havonta 17.000 leit ad a sepsiszentgyörgyi zsidóság. Igaz, hogy ez főleg illusztris elnökének, Moniag Imre vezérigazgatójának köszönhető, aki rendkívül erőfeszítéseket tesz, hogy a városokba lenkadó zsidó életbe áldozatkésziségevel új vérkeringést és jöndületet vigyen. A néhány évvel ezclétt az ő áldozatkésziségevel felépített kulturházban permanens összeföveteleket tartanak úgy a hölgyek, mint a férfiak és ezekből az összefövetelekből - áldás fakad a zsidó közösség számára. A sepsiszentgyörgyi zsidóság különben nagyobb országos akciókba Brassón keresztül kapcsolódik be.

Brassóban és környékén, ha van is dekadencia, amely a zsidó életre árnyékot vet, azért lényegében mégis egészséges közösségek ezek, ahol dolgozó áldozatkész zsidó emberek átérzik a mai idők rendkívüli nehézségeit és igyekezettel pótolják azt is, amit azok vonnak el a zsidóságtól, akik elég meggonkoldatlanul hátat fordítanak a régi földjünek és ősi közösségüknek. Mindég voltak és vannak egészséges ágak, amelyeket ha lenyesnek, - annál egészségesebb lesz a törzs. A régi törzs, amely a legnagyobb időkben is átvészelte. Az évezredek szenvedései tüzeiben megégett zsidóság - tülei és elléjeji az összes hitehagyottak kártevését is. Viszont a maroknyi csapat az okukjon a szászok már idéseit példáján, tartson össze, fogjon össze és legyen áldozatkész és önfeláldozó...

Inscris in registrul publicatiunilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8. Telefon: 24-40

Naptár 5X00

Péntek: Adar 7, február 16. Szombat: Adar 8, február 17. Heti szidra: היום אהיה כן אתם. Heti haftora: אהיה כן אתם. Szombat kezdete: üzlet bezárás 5.31 gyertyagyújtás 5.41 Istentisztelet kezdete 5.51 Szombat befejezése 6.47

Edmond Fleg

Mózes

Adar hó hatodik napján égi hang halatszott:

- Mózes, Mózes, már csak egyetlen napod van a világon!

A prófeta ezen az utolsó éjszakán 1500 imát mondott és tizenháromszor írta le pergamentlekercekre a Thórát. Ugy gondolta: a Thóra, mely életet jelent, az ő életét is meghosszabbítja.

De másnap reggel megszólalt az égi hang:

- Mózes, Mózes, már csak hat óra az életed!

Mózes könyörgött:

- Mielőtt őseimhez térnék, engedd megáldanom Izraelt!

És miután áldást osztott, megismétlődött az égi szózat:

- Mózes, Mózes, már csak négy órád van hátra!

Mózes így fohászzkodott:

- Hadd vehessenek előbb bucsut népem-től!

A prófeta felolvasta a 12 törzsnek az egész Thórát, mondván: - Örizzétek meg a Thórát és a Thóra őrizzen meg benneteket. Ne változtassatok rajta egy szót, egy betűt sem az idők végtelenségéig!

És Mózes minden törzsnek adott egy Thórát, a tizenharmadik lekercesel Gabriel angyal vitte fel az égbe.

- Isten veletek! - bucsuzott Mózes, az Úr más prófétákat fog nektek küldeni, hallgassatok rájuk! De ha közülük egy is azt mondáná valaha: ő az Isten, ne higgyetek neki, mert egyedül Isten az Isten! Halljad Izraelt! Az Örökkévaló a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlenegy!

Az égi hang utóljára inté Mózes:

- Mózes, menj fel a Nebo hegyére, már csak egyetlen órád élsz!

Ekkor a prófeta megszaggatta ruháját, hamut szórt fejére s miután az emberektől elhagyatva ment a hegyre, zokogva rimánkodott a pusztának, hegyeknek, földnek és égnek: kérjenek számára irgalmat Istentől. Nem akart még meghalni! Féltón megállva felsóhajtott:

- Hajdan egy Fáraóra küldtettem tiz csapat, népemet felszabadítottam, elrendeltem a szombatot és börtöket, döntöttem

élet és halál fölött, megváltoztattam a dolgok rendjét: az esőt bucsúzó éghöz szoltam: hullass kenyeret! És manna hullott. A kenyeret adó földnek mondtam: - adj vizet! És viz buggyan! A Thóra nevémről neveztetett el. Mi vagyok ma? Kolduló agg, akit senki sem hallgat meg!

Isten válaszol:

- Fiam! Minden ember meghal. Ádám óta. És ha te nem halnál meg ebben a világban, hogyan élhetnél a másikkban? A Paradicsom minden öröme vár rád. Az én lényességem fog ragyogni arcodon, amelynek sugárzó dicsénete, míg a földön élsz, csak árnyéka lényességemnek!

- Világnak Ura! - esdekel Mózes. Ha nem enged meg, hogy a Jordán átletphessen, legalább engedj elni bogárként, madárként, vagy mint tarkaszárnyú pillét, csak ne engedj meghalni!

Ekkor Isten megparancsolta az angyaloknak, zárják el a mindenség összes kapuit, nehogy a prófeta imája bebocsátást nyerjen. És felcsendült az angyalok kara: - Dicsősd Istennek, aki nem ismer kivételt és a halált egyenlővé teszi minden halandóknak!...

Mózes felélt a hegy csucsára. Isten kérdezte:

- Mért reszkelsz, Fiam?

- Félek Szamaeltől, télek a haláltól!...

- Nézz magad elé a messzeségbe. Nézz a folyó tulsó partjára! Nem léphetsz az Igéret földjére, de megláthatod!...

- A finnországi főrabbi a zsidó katonákhoz. Az egész finn sajtó közli dr. Simon Federbuch finn főrabbinak a hadseregben szolgálókat teljesítő katonákhoz intézett üzenetét, melyben a főrabbi büszkeségét fejezi ki a zsidó fiatalok hazaszeretete miatt. - A mai harca a zsidó próféták szellemében folytatott védelmi harc, hiszen a próféták is az erőszakból való lemondást és a népek békés együttélését hirdették. A szabad Finnországban a zsidók szabad és egyenlő polgárok.

- Pál régens herceg a zágrábi zsidók küldöttségét fogadta. Pál régensherceg és felesége zágrábi látogatása alkalmával fogadta a zágrábi zsidók küldöttségét. A küldöttséget dr. Marko Korn hitközségi elnök és dr. Gavia Schwartz főrabbi vezették. A főrabbi utólag magánkihallgatás is megjelent.

- A litván kultuszminisztérium jóváhagyta a vilnai rabbinátus összetételét. A litván kultuszminisztérium jóváhagyta a vilnai és Vilna körzeti rabbinátus összetételéről szóló névjegyzéket. A rabbinátus tagjai között hat nagyhirű rabbi is van, így többek között Chaim Oscher Grodzienky a vilnai gáon, Isak Rubinstein, volt szenátor, C. Chanon Fiqus, Chaim Simon Top, Jákob Káhn és Simon Freud, továbbá 12 rabbi helyettes, akik a körzet kisebb városaiban töltenek be papi tisztséget. A litvániai angol kirendeltség ellenőrzése alatt rendkívüli bizottságot alakítottak, amely a napokban megkezdte a lengyel menekültügyi alap támogatásának kiosztását a litvániai lengyel menekültek között. A zsidó menekültek az ösztámogatás felét kapják. A támogatás szétosztását A. M. Kaiser, az angliai zsidó segélyező szervezetek szövetségének Litvániában tartózkodó titkára ellenőrzi.

Szerencse, hogy utamba került a GASTRO D. gyógyyszer...

írja nekünk özv. Vöschmüller Hermina, volt osztrák kir. tanácsos neje, aki jelenleg Sebes-Albán, str. Mihai Viteazul 22. szám alatt tartózkodik és aki boldog, hogy egészségesen visszautazhat hazájába.

2 éven keresztül próbálkozott, hogy bélbajától megszabaduljon, de csak miután egy üveg GASTRO-D-t elhasznált, multak el fájdalmai.

Szeretné, ha minden szenvedő megtudná, hogy kár szenvedni, ha létezik egy ilyen orvosság, mint amilyen a GASTRO-D.

Egyformán jó gyomor-, máj-, vese-, epemegbetegedéseknél, valamint ezen betegségből eredő idegzavaroknál.

GASTRO-D. kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, vagy postán megrendelhető 150.- lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárakban, București, Calea Victoriei 24.

Orvosok is ajánlják.

- A belga képviselőház megszavazta a nyolcmillió frankos menekült hitelt. A belga képviselőház 140 szavazattal 15 ellenében megszavazta a belga igazságügyminisztérium költségvetésének azon tételét, amely nyolcmillió frankot írduvöz elő a Belgiumban tartózkodó menekültek támogatására. A szenátus már előbb jóváhagyta ezt a hitelt.

- A newyorki sajtó fantasztikus híradása. (Newyork). Ostwald Garrison Villand ismert amerikai újságíró látogatást tett Nemetszágban és onnan való hazatérése után a „The Nation” című lapban közli, hogy a nemzet bírodalom vezetői körében az a hír terjedt el, hogy Stalin is bevezeti majd a nürnbergi törvényeket a szovjet területére. Állítólag az 1939 augusztus 23-án kötött német-orosz megegyezést követő hat hónap után kezdik bevezetni a szovjetben a nürnbergi törvényeket.

- A francia sajtó az ORT nagyszerű teljesítményéről. Az ORT zsidó ipar-és mezőgazdaság pártoló szervezete meghívta a sajtó képviselőit, hogy látogassák meg a párisi Rue des Saules-ben levő nagy kiképző iskoláját. Az egész sajtó foglalkozik az ORT iskolájában tapasztaltakkal és meleg cikkeket méltatják a szervezet tevékenységét, amelyet nemcsak a zsidó közvélemény ismer, de amely iránt nemzsidó körök is, így Franciaország legkimagaslóbb egyéniségei és államférfiai igen nagy szimpátiával viseltetnek. A L'Ordre a következőket írja: - A munka szolidaritásának lendülete nyomja rá bélyegét az ORT műhelyre és műszaki iskolájára. Ezek az emberek kéz a kézben, váll a váll mellett készílik elő a győzelmet és a jobb napokat. A szívéhez hasonlóan Franciaországnak igen jó emlékezőképessége is, s meg fog emlékezni később azokról, akik a döntés órájában mögötte állottak. Meg vagyunk győződve, hogy ezek az emberek sem feledkezhetnek meg sohasem arról a barátságról és vendégszeretetről, amelyben hazánkban részesültek.

Látogassa meg Nagyváradon a „Carmel” orth. kúser éttermet. Kármány utca 9. „Royal” kávéház mellett. Fővárosi nivó! Ritúnó konyha! Figyelmes kiszolgálás! Lakodalmak rendezése!

Uj kalapüzlet Clujon
Uri dival-üzletemet „Casa Pălărilor“ Piața Mihai Viteazul 6 sz. a. helyeztem át.
Romagna és velour kalapokban nagy választék!
Weiss Szigfried

— **Elsőrendű husból** készíti ort. köser gyártmányait **Rosenfeld & Meister** hentes-áru és szalámgyár. Csak ezen gyár áruai készülnek Sperber Dávid orth. főrabbi felügyelete alatt. A gyártmányok a főrabbi hecserjével vannak ellátva. **Rosenfeld & Meister Braşov, Str. Regina Maria 8.**

— **Zsidó orvosok arablakta városokban.** (Jeruzsálem). A „Haboker“ című lap jelenli, hogy több Németországból men-
lélt orvos rendelőt nyitott Jaffában. Ugyancsak több zsidó orvos helyezke-
dett el Ramleh és Ludd szentiszta arab helységeiben. A tény, hogy zsidó orvosok
praxist folytathatnak arab centrumokban,
bizonyítéka annak, hogy a zsidó-arab
viszonyban érdekelhető javulás állott be a
háboru kitörése óta. 1936 nyara óta, mi-
kor is Beisanban megalkotották Lehr ne-
vű zsidó orvost, egészen 1939 augusztu-
sáig az összes zsidó orvosok elhagyták
az arab helyeket és a háboru kitöréséig
nem is tértek vissza.

— **Alaska képviselője a menekültek bevándorlásáért.** Antony Dimond, Alas-
ka állam képviselője, az Egyesült Álla-
mok kongresszusában, Washingtonban
való viszaérkezése után az alábbi nyil-
latkozatot tette a sajtó képviselői előtt:
— Alaszkában sokkal kevésbé léteznek
vallási és faji előítéletek, mint az Egye-
sült Államok többi részeiben. Alaszkai
polgárai, akik főként Észak-Európából
származnak, örömmel üdvözlék a menek-
ültek letelepítését a félszigeten és ké-
szek egyenlő jogokat biztosítani a letele-
pülőeknek a többi amerikai polgárokkal.
Alaszkai lakossága tudatában van
annak, hogy csak a tökéletes jogegyen-
lőség alapján illeszkedhet be a beván-
dorlók tömege az ország gazdasági éle-
tébe. Alkalmom volt beszélgetni Alaszkai
polgárainak százaival, — mondotta Di-
mond képviselő — és meggyőződhettem
attól, hogy Alaszkai polgárainak egyetlen
kívánásuk az, hogy az Egyesült Álla-
mok kormányja polgári jogokat adjon a
letelepülőeknek. Végül Dimond kijelentet-
te, hogy az alaszakai letelepülésnek bizo-
nyos nehézségei is vannak, azonban az
ország óriási fömennyiségek felett ren-
delkezik és a letelepülőket elhelyezkedhet-
nek Alaszkai nagy természeti kincsének
kiaknázásában. Az ország az egész nyu-
gati földrészt elláthatja papírnyersanyag-
gal és eredményes versenyt fejthet ki a
skandináv országokkal szemben.

Ézüst
menorák, gyertyatartók,
serlegek, evőeszközök,
templomi kegszerek bár-
mily művészi kivitelben leg-
olcsóbb árban.
Gyártása és eladása:
„TACAMUL“
ezüstáru gyárban
CLUJ, Str. Gen. Neculcea No. 8.

1003 emigráns teljesíthető kérése

Megható levelezőlapot hozott a posta.
Az ember szíve mindig keményebb
lesz a sok nyomorúság láttára, de azért va-
lahogy mindig akad egy-egy olyan várát-
lan és páratlan esemény, amely túlnő a
sablónon és egy ideig újra megrémegteti
szívét és megalatítja.

A németül írott lap feladási helye:
Kladovo, Jugoszlávia. Feladó: Abrahám
Dänemark, Agencia J. R. P. Brod Car Ni-
cola I. Szövege pedig a következő:

Tisztelt Szerkesztőség!

Bátorkodom Önöktől a következő szí-
vességet kérni. Ha módjában áll, úgy ké-
rünk nb. lapjukból, a „Népünk“-ből ne-
hány példányt címünkre megküldeni. Mi
emigránsok három dunai hajón december
óta vagyunk itt. Kohn ur Sentáról adott
itt tartózkodása során az Önök lapjából,
így olvastunk néhány példányzatát és
annyira érdekel bennünket, hogy szeret-
nénk a többi számokat is olvasni.

1003 emigráns van ezen a hajón,
akik továbbutazásra várunk. Előre is kö-
szönjük szívességüket; mindnyájunk nevé-
ben Abrahám Dänemark.

Az! Főszéles megcélultuk, hogy
boldog örömmel teltünk elget a kérésnek.
Elvégre az emigránsoknak czernyi jogos
kívánásuk van, amit szeretnénk teljesí-
teni mi magunk, de — sajnos — nincsen
mindég módunkban. Ezt a kérést azonban
teljesíthetjük...

Mindenesetre elégtételt számunkra,
hogy messzi idegenben, belagolt dunai
sleppéken silyló emigráns testvéreink
nek tudunk egy kis vigaszt lopni a lelkük-
be. A „Népünk“ valóban mindent elkövet,
hogy a zsidó emigráns tragédiára felhívja
a romániai zsidóság figyelmét. Tudjuk,
hogy a tollnak milyen ereje van. És mi
azt akarjuk, hogy tollunk nyomán áldás
lakadjon.

Mi tiszta lollaal harcolunk és legszebb
elégtételtünk az, hogy a tiszta toll mindég
győzel!

Emigráns testvéreinket ott a dunai
sleppéken szeretettel köszöntjük.

LEGIDEALISABB HASHAJTÓ, VÉRTISZTÍTÓ,
epehajtó a dr. Földes-féle „Solvor“ pirula. Székreca-
dés, bélényheség, rossz emésztés, gyomorrontás,
felfuadás, gyomor- és béltájdalmaknál teljes gyu-
gyulást nyújt. Egy doboz ára 25 lei. Minden városi
és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

— **268 palesztinai állampolgár sily-
lódik lengyel területen.** Az angol alsó-
házban az egyik képviselő megkérdezte
a miniszterelnököt, hogy mi azoknak az
angol alattvalóknak a helyzete, akik len-
gyel területen maradtak. A miniszterel-
nök többek között a következő nyilatko-
zatot tette: — A kormány értesülései sze-
rint a háboru összesen 74 angol és 268
palesztinai állampolgár lepett meg Len-
gyelországban. Ezeknek fele a német és
fele az orosz uralom alá került lengyel
területeken tartózkodik. Információnk sze-
rint ezek az emberek igen kemény báná-
smódnak vannak kitéve. Fátadozásaink
arra irányulnak, hogy a Vöröskereszt
közvetítésével élelmiszert és ruházati cik-
keket juttassunk el hozzájuk. Ami a szov-
jeturalom alatt állókat illeti, a Vöröske-
reszt most tanulmányozza megsegítésük
lehetőségét. A moszkvai angol ügyvivő
megbízást kapott, hogy szervezze meg a
palesztinai és angol alattvalók hazautá-
zását.

Uj üzlet! Uj üzlet!
„Elysée“
CLUJ, Calea Regele Ferdinand 12
(Gólya-aruházsal szemben)
Tekintse meg áruraktárunkal vételektele-
zelség nélkül
Női lehermenük nagy választékban
Divatszálak, divatövek, keztyűk, harisnyák,
brossok, clipsek, slb. nagy választékban
Olcsó árak! — Figyelmes kiszolgálás!

— **Arab-zsidó konferencia volt Pe-
tah Tikvában.** (Peta Tikva). Az arab és
zsidók közötti kibékülésnek érdekes je-
lenségé volt az, hogy a napokban megje-
lent 150 arab előkelőség Peta Tikvában
és ott megerősítették azt a barátsági szer-
ződést, amelyet 18 évvel ezelőt vezetők
meg Sapiro petah tikvai zsidó vezető há-
zigazda és az ünnepséget lakoma fejezte
be, amelyen arab nemzeti ételekkel kin-
dáltak meg a vendégeket, akik között
számos ismert arab személyiség is jelen
volt.

— **43.450 zsidó vándorolt az utolsó
esztendőben az Egyesült Államokba.** Az
Egyesült Államok kongresszusa legutó-
bi ülészakán a bevándorlás kérdésével
is foglalkozott. James L. Houghtling be-
vándorlási biztos jelentést terjesztett a
kongresszus elé, amelyből kitűnik, hogy
az 1939 június 30-án befejeződött pénz-
ügyi év alatt 82.993 külföldi állampolgár
vándorolt az Egyesült Államokba, ezek
közül 43.450 zsidó. Emelkedett a látoga-
tók és az átutazók száma is. Ezek a szá-
mok, — írja Houghtling jelentésében —
„ellenmondanak azoknak a szenzációs
főrténeteknek, amelyek az idegenek be-
özönléséről szólnak.“ A 43.450 zsidó be-
vándorló közül 30.096-on Németországból
származnak. A jelentés ezzel kapcsolato-
san a következőket írja: Az a tény, hogy
Németországból 32.759 zsidó és nemzsidó
bevándorló jött az Egyesült Államokba,
nem jelenli azt, hogy a 27.370 beván-
dorlóban megállapított kvótát túlhalad-
ták volna.

— **Folyának a tárgyalások a pártokon
felülről munkairodák ügyében.** A Vaad
Leumi legutóbbi plenáris ülésén a közös
és pártokon felül álló munkairodák meg-
teremtésének kérdésével foglalkozott. A
végleges döntést ebben a kérdésben el-
halasztották, mivelhogy Pincás Ruhen-
berg, a Vaad Leumi elnöke még nem fe-
jezhette be a revizionistákkal és az ül-
tetvényesek szövetségével megkezdődött
tárgyalásait, — akik — mint ismeretes —
még nem adták beleegyezésüket az iro-
dák létesítéséhez. Remélik azonban, hogy
kedvező eredményekhez jutnak és az iro-
dák létesítésére vonatkozó megállapodás
érvénybe léphet.

D. Steierné
szépségápolási intézetében a legmodernebb
kezelési módszer szerint pattanásos,
száraz, ráncos, zsíros, milleszes
bőrt a legrovidebb időn be-
lül tökéletesen rendezhető-
vé.
Oradea, Telefon 19-66
Piața Reg. Maria I. (Dermafa felett)

A lángeszű kis Mondl szembeszáll a Keszáv Szóférral

Amikor egy üstökös fel-tünik az idő-ság egén. - Fuchs Mór zci. küzdelmes és érdekes ifjusága. - 29 évvel halála után jelent meg responzumainak egy része: Jod Romo cimen

Három évtizedről már azt tanítják,
hogy — egy emberöltő. Csaknem három
évtizede, pontosan 29 éve annak, hogy
meghalt a nagyváradi, messzi földön híres
főrabbi: Fuchs Mór zci. Es hogy most a na-
pi események rohanásában és zürzavará-
ban újra aktualissá vált ennek a nagy em-
bernek emléke, az több eseménynek tulaj-
donítható.

Az első ok: a napokban hagyta el a
sajtót a nagy gaon-nak írásbeli hagyaté-

leendő főrabbi személyét. Nos, mi Fuchs
Mór főrabbi emlékének felidézésével meg-
adjuk a „mértéket.“ Ilyen egyéniség kell
Nagyváradnak, a mai időkre áttárszpon-
dalva. Ugyanolyan nagy s elismert tekin-
télynek kell lenni, mint ő volt. Vagy leg-
alább is viszonyítottan olyan.

A mai nemzedéknek, amely már nem
ismeri eléggé a volt nagyváradi gaon-
élet s nagyságát sem tudja felmérni, jó lesz,
ha egy kissé felirissítjük emlékezetét. Sok
olyan momentumot sikerült kihálaszni szí-
nes és mozgalmas életéből, amelyet csak a
befentések és különösen egyik kiváló fia,
Fuchs Salamon, a nagyváradi orth. hitköz-
ség alelnöke ismert és volt szíves velünk
közölni.

Végül, a mai viszonyok mellett jól esik
a legtöbb zsidó embernek elmélőzni a mul-
ton, amikor sok tekintetben patriarchalis
viszonyok voltak, amikor a lélek bensősé-
ge s az élet nyugodt tempójának langyos
éltés vízében kitermelődhetek nyugodtan
azok az éltét folyodások, amelyek szelid
és szeretőgázó indáikkal át meg átfutották
a zsidó léz- és magánélet minden megnyil-
vánulását és az éltét klorofíllal, az erköl-
csi életlenés magasabb eszközeivel befoly-
solták a zsidó életet.

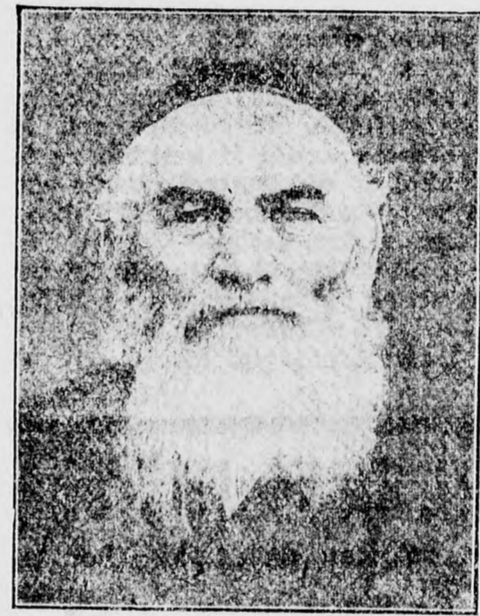
Hol vannak már az olyan nagy férfiak,
mint Fuchs Mór volt? Akinek nagyságát az
a könyv vetíti elénk, amely csupán vissza-
veredése annak a fénynek, amelyet ő je-
lentett. A mű önmagáért beszél.
De most egy hatalmas ember szellemi
műhelyébe akarunk bepillantást nyerni és
ezért riportunkat élete és egyénisége is-
mertetésével kell kezdenünk.

A KIS MONDL SZEMBESZÁLL AZ APJÁVAL

Lovasberényben született 1843-ban. 68
évig tartott földi pályatutása s amikor
1911-ben meghalt, az akkori Magyarország
legnagyobb ortodox hitközségének volt
zsidó körökben világszerte ismert nagy-
sága.

Már gyermekkorában feltűnt gyors fel-
fogóképességével és egyszerű emlékező-
tehetségével. Atyja, ki szintén nagy tudós
volt, nem volt lépes jelenlétében talmudi
előadásaira készülni, mert a 12 éves gyer-
mek gyors és éles logikájával mindég ha-
lomba döntötte érveit és amikor a jesivá-
nak (hiszen atyja is rabbi volt) növendékei
elött a „siur“ előadást tartotta, néhány ér-
vét már eleve megingatta kislia és a logi-
kára felépített szellemi épület bizonytalan-
ul állott.

Mit tett végül is atyja? Amikor beszé-
dekre, előadásokra készült, bezárkózott
dolgozószobájába, hogy Mondl (ez volt a
beceneve, amelyből később Mondl-charifj
lett) ne zavarja. A kis Mondl azonban nem
hagyta nyugton kíváncsisága és amikor

FUCHS MÓR zci.

ka. A mű „Jad Romoh“, azaz a „Hatalmas
Jez“ címet viseli, amely bár kissé késetten
jelent meg, de még így is eseménye a zsi-
dó tudományos életnek.

Miért írjuk azt, hogy: „későten?“ Mert
az utóbbi husz esztendőben lett volna mód
arra, hogy még több adatot szedjenek ösz-
sze, amíg a világot nem zárta el a közép-
és keleteurópai zsidóság tragédiája és
amíg nyugaton nem volt háboru. Az anyag
összegyűjtésénél is pótolhatatlan vesztesé-
get jelentett az, hogy a nagy gaonnak 1911-
ben bekövetkezett halála óta azok a „kér-
dése-kválaszok“, amelyek a világ minden
részébe széjjelmentek, és amelyek az ő
személyének kézjegyét viselték maculcon, a
mai viszonyok mellett már nem volt össze-
szedhető és most a mű, amely Fuchs Mór
főrabbi responzumainak állg egyrészét
őleli fel, nem küldhető széjjel a világ min-
den részébe, ahol a zsidó tudományos
élet szóvivői várják.

A másik ok, ami főszerevé teszi, hogy
most foglalkozunk a nagy férfiu emlékével
és életének mozzanataival az, hogy mégis
betűlítésre vár a nagyváradi főrabbi szék.
Mostanában különösen sokat beszélnek er-
ről a kérdésről, már pedig, amikor egy
ilyen rabbi-piedesztál betöltésére kerül sor,
kell egy „mérték“, amihez mérni kell a

látta, hogy atyja be akar zárkózni szobájá-
ba, az ágya alá bujt, hogy végleg elgassza
mindazt, amit apja tanult.

Mitsem sejtvo til lo atyja a főlánsok
elő. Tudta, hogy a nyilvános előadásoknál
is Mondl beavatásos vitaközségével ta-
lálja szembe magát, így hát eképe morfon-
dított:

— Wird mich Mondl so fragen, werde
ich ihm sa antworten — wird mich Mondl
so „anwenden“, werde ich ihm diessen „te-
rec“ (viszontválasz) sagen.

Es így ment ez hangos szóval órákon
át, mindég vilázva a hite szerint távollevő
Mondl-al, — aki közben nagy passzióval
hallgatgatózott az ágya alatt. Amikor apja be-
fejezte a tanulást, így szólott önmagához:

— Also es ist in Ordnung, — heule
wird mich Mondl nicht anwenden.

Ezt már Mondl nem bírta tovább, elő-
tört az ágy alól és rögtön kezdte:

— Es ha Mondl ezt és ezt kérdezné?
Az apja meglepetésében megrémült.
Rákiáltott:

— Takarodj ki innen, de azonnal...
Es a gyermek már szaladt is ki az aj-
tón. De az előadást ezzel végképe megto-
pedőzta.

Amikor apja a sabbosz süvo és zab-
bosz haqodol drosékat tartotta, akkor is
sokat beleszólt a „psettlibe“, amelyet ilyen-
kor szokás tartani. Ezekben a talmudikus
disszertációkban Mondl kérélteletlen el-
lenfélnek bizonyult. Jobban is félt tőle apja,
mint hitközsége öreg talmudutóisaitól. Ap-
jának már-már kellemetlen volt ez a nagy
gyermeki „főlény“, amelynek titokban az
apa büszkeségével vonyellett és így szólott
élelméjü fiához:

— Nézd Mondl, — igazad van, ha so-
kat vitatkozol velem, örömmel fölttenek el
figyes ríposzjaid, amivel nehézt munkámot
gátolod. Ezért mégis arra kérek, hogy ne
a közönség előtt vitatkozz, elg hagyj nekem
békét, haad mondjam el nyugodtan mon-
damivalomat. Utána napokig is hajlandó
vagyok vitatkozni. Ha ezt megjéred,
kapsz pészachra egy új öllényt!...

Nagy szó volt ez, mert az akkori szere-
di rabbi szegény ember volt, aki küzdel-
mesen nevelte nagyszámu családját és a
kis Mondl is elég kopottan járt.

— Jó, az öllényért megteszem — mon-
dta Mondl — de csak úgy, ha olthon mégis
lesz pipul.

Apja ezután biztos léptekkel ment a
szószekre, hiszen Mondl-al véd- s dacszó-
vetséget kötöttek. Mikor már forrtjánán
volt az előadás, a kis fiu nem tudta túrtör-
tetni magát és elkezdte kiáltani a nagy és
leszülten figyelő közönség előtt:

— Apám, nem kell az öllény! — mon-
dta és vitatkozni kezdett apjával.

GYÖTRELMES IFJUSÁG

Amikor 14 éves lett, elment a Schück
Mózes jesivájába, a hies „Meram Schück“-
hoz, aki annak idején pozsony-szentgyör-
gyi rabbi volt. Onnan Szecsénybe ment,
ahol Schück Dávidnál, a későbbi tokaji
rabbinnál tanult. Innen Pozsonyba ment, a
hies Keszáv Szóférral jesivájába.

Még nagyon fiatal volt, de feltűnt ott is
éles fel fogásával s félelmetes vita-készé-
sével. Mestreere nagyon megszerette és dé-
delgette.

Szegény fiu volt, nagyon szegény. Ele-
tében mesélgette, hogy napokig kenyeren
és retken élt. Reggelint egy cipőt vásá-

Kéngelmes Pensió!
Elsőrendű or. köser vendéglő és bodega
Galbstein-nál, București
Str. Azilul de Noaple 12. Telefon 51-2-39
Olcsó és pontos kiszolgálás!

rott és krétával három részre jelölte meg a cipőt. Így lett belőle reggelije, ebéde és vacsorája. Esténként pedig annyira elmelegyedt a könyvekbe, hogy sokszor azon vette magát észre, hogy megvirradt.

De nem maradt egyoldalú. Akkor kezdődött a Samson Rafael Hirsch-féle intellektuel-ortodox irányzat. Hirsch, a híres frankfurti rabbi állott az élre, illetőleg ő maga volt az egész „irányzat”, hiszen ő teremtette meg a művelt német ortodoxiát, amelynek alapelve az volt: az életet meg kell nyerni a hagyományos hitközségnek, a vallást észszerűvé és népszerűvé kell tenni. Hirsch megalapította eszméi terjesztésére a „Jesurun” című havi folyóiratot, amelynek minden sorát ragyogó klasszicitás nyelvezettel írták. A Tóra és hagyományok minden betűjéért sikraszálló cikkei új korszakot nyitottak az ortodoxia történelmében.

FUCHS MÓR LATINUS ÉS GÖRÖGÜL TANUL

A Mendelssohn korszak asszimilációs és mindent nivelláló irányzatának ellenhatása volt a Samson Rafael Hirsch kidőlása. Fuchs Mór, a fiatal pozsonyi bocher a szájtól vonta meg a falatot, a néhány garast, ami létfenntartáshoz kellett és megrendelt a Jesurun. Hirsch és Guggenheimer minden egyes cikke élményt jelentett számára. Élete végéig hű és lelkes követője volt ennek az irányzatnak. Hirsch folyóirata tágitotta horizontját és elhatározta, hogy a Talmud tudományok szorgalmas tanulmányozása mellett, a világi tudományokkal is nagy alaposággal fog foglalkozni.

Egy tehetséges és vallásos jogász épen érdeklődött a pozsonyi jesiván, hogy ki volna hajlandó őt a talmudikus tudományokra oktatni. A fiatal bocher „csereüzlelet” közt vele. A jogász naponta latin és görög nyelvekre oktatta őt, ezért cserébe talmudi oktatást kapott. Nagyszerűen halladta a klasszikus nyelvekben, Xenophont, Sophoklész, Cicero folyékonyan olvasta, emellett a Keszáv Szofer talmudikus előadásain is bámulatoit kellett élesezni víváltával.

MONDLI LOGIKÁJA LEGYŐZI A KESZÁV SZOFERT

Akkoriban történt, hogy a pozsonyi nagy mester egyik előadásán Mondli közbeszólt:

— Bocsásson meg a rebbe, de ennek a talmudi mondatnak más az értelmezése! — mondta, mire a Keszáv Szofer így válaszolt kissé ingerülten:

— Talán már a „psát”-ok talmudi értelmét is tévesen fogom tanulni? — kiáltotta hecsapta a fohászt és félbeszakította az előadást. Magánkiívült volt és visszavonult szobájába. Ugyancsak délután két szerező kereskedő látogatta meg, akiket elkísért a mesterhez. Ez így szólt a kereskedőkhöz: — Ez a fia, a ti rabbitok fia. Azt hinnétek, hogy keletig nem tud számolni és ma az előadásán megszégyenített.

Másnap így kezdte a nagy rabbi az előadást: — A tegnapi incidens után az egész anyagot át tanulmányoztam és bevallom, hogy a szeredi Mondli-nak igaza volt...

MONDLI-T RAJTKAPJÁK A GÖRÖG TANULÁSON

Az új idők szele eljutott a pozsonyi jesivába is. Számos ifju profán tudományokban kezdett buvárkodni a Talmud rovására. A Keszáv Szofer indítatva érezte magát arra, hogy egy rokonaiól összedílt „felügyelőbizottságot” küldjön ki, amelynek tagjai többek között a beregszászi, sgrüi főrabbi voltak. Ezek rajtacsapászerűen bámikort benyitottak a bocherok lakásába, hogy meggyőződjenek arról, vajon mivel töltik az ifjak a drága idejüket?

Ez a „bizottság” valóságos réme volt a jesiva egyrészenek.

Egyidőben az történt, hogy a fiatal Mondli két lakótársával együtt, — kik szintén intelligens bocherok voltak — épen görög feladványokon dolgoztak, amikor az egyik meglátta az ablakon keresztül, hogy a folyosón közelednek a felügyelők. A „repülőbizottság”. A másik két ifju hirtelen az ágy alá dobta az ominózus könyveket és fűzeteket és egy Talmudot kezdtek nagy hűvel tanulni. Mondli jelleme nem engedte meg, hogy képmutató legyen.

A felügyelők benyitottak. — Mit kívánnak az urak? — kérdezte Mondli.

— Eljöttünk, hogy megnézzük, mivel töltik Önök a drága ideit?

— Sziveskedjenek helyet foglalni — mondotta Mondli — mindjárt befejezem a görög leckémet és rendelkezésükre állok.

Több se kellett. A felügyelők személyes sértősnék vették és mintha puskából lötték volna ki őket, rohantak jelenteni az esetet a főrabbinak.

Másnap délelőtt Mondli elfoglalta szokásos helyét az előadásán. Mondli vitánki kezdett a mesterrel. De a Keszáv Szofer nem válaszolt egyetlen közbevetésére sem. Közben az egyik fiatal bocher egy banalitást kérdezett. A mester odahívta az illetőt magához és hosszasan magyarázott neki. Mondli megértette a célzást és észrevette, hogy mi az összefüggés a görög lecke és a mai helyzet között. Egyideig türtöztette magát, majd nem bírta tovább és nagy vitába kezdett:

— Der rebbe soll mir majchl sein... Bocsánat mester... — mondta. Mire a Keszáv Szofer közbevetéssel:

— Nem bocsájtok meg... Ich bin dir nicht majchl... a szülők idekötöltek gyermeküket, hogy Talmudot tanuljanak és ezek e helyett — görögöt tanulnak...

Háromszáz bocher jelenlétében történt ez. Mondli egy szót sem szólt, hanem hazament.

Meghalt Brach Saul zcl. kassai főrabbi

Újra eltávozott az élők sorából egy nagy rabbiagyóniség, meghalt Brach Saul kassai főrabbi. Súlyos csapás érte ezzel a magyarországi ortodoxiát, mert a hitközségnek, a kerületi vallásügyi hivatalnak és a kerületi hitközségnek is lelkes bajnoka. Azok közül való volt, akik a hagyományok tekintetében a legőszibb volt. Kivételes helyet foglalt el az intranzigens ortodoxia körében és egész élete paratlanul aktív tevékenységgel állott. Sok műve jelent meg nyomtatásban és éjjelnappal tanult, hogy tudását, — amely amugy is szélesskálajú volt, — még jobban szaporítsa. Ritka alaposággal dolgozott és műveiben a legnehezebb kérdéseket is világos kifejtéssel és nyelvezettel világított meg.

Láthatóan gyenge fizikum volt, de azért csodálatosan bírt az önként vállalt kötelet, megpróbáltatásokat és szenvedéseket. Az Örökévalóban való tántorítatlanság hit, a neki való szolgálat adott erőt, hogy bámulatos teljesítményekkel produkáljon. Életében egyáltalán is sok csapás érte, de azért mindig derűs és bizakodó volt, aki mindig talált vigaszt

Olvasón és jól értekezhet Herschkovits orih. kóser pensiójában BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet (bejárat Strada Soarelui 7).

ment s levelet írt apjának. Felvázolta részletesen, hogy mi történt. Kifejtette, hogy nála a világi tudomány művelése nem megy a másik rovására. A történetek után nem látogatom ezentúl az előadást, hanem egyedül fogok tanulni. Hogy pedig meggyőződhess és ellenőrizhes, hogy milyen szorgalmasan tanulok tovább, minden hét végén disszerziációt írok nekod, amely hű tükre lesz hét nap buvárkodásának.

Ezek közül a disszerziációk közül számos benne van a most megjelent műben, a „Jod Romoh”-ban. Így ment ez egész télen át. A Keszáv Szofer másnap észrevette, hogy Mondli hangja nem csendül ki a vitázók közül. Többiben érdeklődött iránta és hallotta, hogy éjjel-nappal tanul. A szemester végén véletlenül találkoztak a rituális fűrdőben.

— Méri nem jársz az előadásaimra? — kérdezte a mester. — Talán túlfutott önzerted nem enged, talán mert egy rabbi fia vagy? Nos, én is egy rabbi fia vagyok... Felejtstink el mindent, csak járj az előadásaimra.

Ezután a mester ismét kezébe focsálta, és annyira megszerelte és becsülte, hogy néhány év múlva munkáinak egyszerű kézirataiban rendszeres használatot, hogy azokat átásze és saját alá rendezze.

Gyermekkorának ezeket az epizódjait azért vázoltuk fel, mert ezek mélységgel jellemzőek a nagy férfi jellemére és egyéniségére. Ilyenek voltak a régiak, ilyen legendásan nagyszerűek, ennyire lelkesek és önzertesekek. Fuchs Mór zcl. későbbi nagysága csendül ki ezekből az élet-epizódokból és aki ismerni akarja egyéniségét, nagy árgát, annak tudni kell ezeket a kis epizódokat, melyek determinálták későbbi pályafutását és indokolták teszik világhírre és azt a kivételes pozíciót, amelyet a zsidó világban betöltött.

De ezekről legközelebb. Leitner Zoltán.

A zsidó gyermeknevelés kérdéséhez

Régi hű olvasónk és munkatársunk, Leopold Samuel (Senta, Jugoszlávia), több ízben kereste fel már lapunkat érdekes írásával. Most újra figyelemreméltó témát érint behűlőtt cikkében, amelynek lényegét a következőkben körvonalazzuk:

A „melamed” kérdéssel nem foglalkoznak egyáltalán zsidó körökben. Sem a közületek, sem magánosok. Ugyancsak a zsidó apa, vagy anya, aki hetekig tárgyal ha új ruhát készűl venni, vagy csináltatni, amikor gyermekének zsidó neveléséről van szó, öt perc alatt dönti el, hogy kiél tanulassa, s nem is vizsgálja meg alaposan, hogy választása jó lesz-e, vagy sem. Holott ez esetben zsidó gyermek vallási életéről van szó, s ilyenkor az dől el, hogy milyen legyen az új zsidó nemzedék.

Mért van az, hogy a „melamed”-ei nem veszik clyan komolyan, mint a tanító? A tanító pályát komoly hivatásnak tartják, a melamed-et viszont elkallódott emberek itelik, aki talán azért ment erre a pályára, mert a többin nem boldogult. Holott a melamed megvalósítása egy ortodox zsidó embernél igen fontos szerepet kellene játszon. Főleg azotnál, akik súlyt helyeznek arra, hogy fiúk vallásos szellemben nevelődjenek. Sajnálatosan igaz, hogy a melamed sem tekintheti foglalkozását életpályának és célnak, már csak azért sem, mert rendszerint rosszul fizetik. Minden melamed arra gondol, hogy ha akad jobb állás, akkor azonnal elhagyja ezt a „szükség-munkát”.

Megállapítható tehát, hogy egy a szülő, mint a neveléssel foglalkozó intézmények hibásak, no meg rendszerint az anyag is rossz, amely a nevelő életpályát választja.

Mi volna a teendő? — teszi fel a kérdést Leopold Samuel — mit kellene tenni azért, hogy ez az anomália megszűnjön? Igyekezni is megfelelő remédiumot találni abban, hogy amint egy tanító is kiképezni és képesítéshez köthet felvételét, úgy legyen ez a „melamed-képző” intézmény is, ahol minden jelentkező pedagógiai felkészültséget megvizsgálják, hogy vajjon megfelelő-e erre a pályára?

Megvizsgálják tudását, rátermettségét, egész testi és lelki habitusát és csak azután döntik el, hogy legyen-e melamed vagy sem. Ne tévesszük össze a szabadságot, a szabadosággal. Lesznek olyanok, akik azt fogják mondani, hogy minek újabb megkövettség? Minek erre is vizsga, így van jól, ahogy van. Ezeknek csak azt mondhatjuk, hogy amikor a múlt század helvenes éveiben az ortodoxia különvált a neologtól, voltak olyanok, akik még a „Talmud-Tóra” intézményét is uszerűnek találták, amiért az osztályokra tagozódott. Holott ma már ez az intézmény hozzátartozik az ortodoxia lényegéhez. Valahogy úgy, mint a melamed-et sem lehet elképzelni a nádpálcá nélkül. Holott ez nem feltétlen szükséges kellék az oktatásnak. Már mint a nádpálcá. A hiányos képzettség, a pedagógiai hiányosságot igyekszik a pálcikával helyettesíteni a melamed. Mennyivel jobb, szebb és eredményesebb volna, ha minden országban vagy egy ország részben volna egy külön erre a célra szolgáló „melamed” képző intézmény, amely legalább néhány hónapig oktálna pedagógia- ra a jelölteket és megtanítaná őket arra is,

hogy nem a verés az, ami az oktatás elengedhetetlen alapfeltétele.

Kétségtelen, hogy a cikk írója nemes intenciókkal ettelten írta meg a „melamed”-ről szóló elmefuttatását, amelyben szélesen feltárja a probléma lényegét és minden irányban megvilágítja a kérdést.

Megszűlésre méltó indítvány, amely illetékes tényezőket arra kellene rábírnai, hogy valóban foglalkozzanak a melamed-átnevelés kérdésével. Valami rendszert kellene vinni ebbe is. Es a szülők is jobban meg kell nézék, hogy kikkel taníttatják gyermekeiket. Mert nem mindegy, hogy az érzhény-gyermeklélek első impressziói milyenek és a zsidó alapvető tudást hol és milyen körülmények között sajátítja el. Minden vitánfelül áll, hogy Leopold Samuel, sentai olvasónk indítványát megérdemli, hogy napirenden kerüljön...

— Az auidi hitközségek nagy érdeklődés mellett folyt le az új előjáróság megválasztása. A közgyűlés egyhangulag Izrael Hermann vaskereskedőt választotta meg elnöknek, aki megilletődött szavakkal köszönte meg a megnyilvánuló bizalmat. A közgyűlés a továbbiakban az alábbi vezetőséget választotta meg: alelnök Fenichel Endre, pénztárnok Benyovits Sándor, ellenőr Klein Mór, jegyző Schwartz Salamon, gondnokok Löwi Jenő és József Áron, gazda Márton János.

— A világosi (Sírta) hitközségben nagy érdeklődés mellett folyt le a tisztújító közgyűlés. A távozó Haas Miksa elnök helyére a közgyűlés egyhangulag Barók Jenő borkereskedőt választotta meg. Az új elnök emelkedett szavakban mondott köszönetet a bizalomért és tett hitet amellett, hogy meggyőzően szemelében, aki két évizéde volt a hitközség elnöke és örökös díszelőnöke, fogja vezetni a hitközséget. A közgyűlés a következő vezetőséget választotta meg: alelnök Farkas Ferenc, pénztárnok Engel Ferenc, tiszteletbeli jegyző Pless Dezső, templomgondnok Hellingner József, választmányi tagok Karniol Manó, Adler Armin, Böhm László, Steiner Lajos és Sorger Henrik. A közgyűlés Haas Miksa távozó elnököt egyhangulag örökös díszelőnökké választotta. A közgyűlés a menekült segélyezés akció ügyében is határozott. (M. P.)

— A matosvásárhelyi zsidó népkönyha ebben az évben is folytatja áldásos működését. A város egész zsidósága felkarolta a népkönyha támogatását és áldozatkészen járul hozzá az emberbaráti intézmény fenntartásához. Naponta 140 ebédet osztanak ki a népkönyha étkezőjében és 70 ebédet küldenek házhoz a szegények számára. A nemes intézmény vezetői tisztjét Abraham Samu elnökölle mellett a következők látják el nemes áldozatkészséggel: Goldstein Ernő hitközségi elnök, Katz Adol, Berkovits Mór és Grün Mór. A népkönyha fenntartása érdekében végzett permanens akciókban résztvevők: Friedrich Dávid, Weisz Miklós, Weisz Elak, Kohn Dávid, Kohn Samu, Kohn Gyula, Klein Izidor, Linczer Samu, Singer Pinkász, Lieberman Emil, Gidali Lajos, Zemmler Samuel, Farkas Dezső és Füllöp Simon.

— Az aradi izr. hitközség patronátusa alatt álló gyermekmenzán naponla 2-300 gyermek kap ellátást. Apró csemétek, cikkek az iskola, népkönyha és otthonok között töltik napjaikat, itt gondos és szeretetteljes ellátásban részesülnek. A gyermekmenzán kívül külön zsidó gyermekotthon gondoskodik 60-70 három és öt év közötti gyermekeknek szellemi és testi fejlődéséről és a szükségben szenvedők ellátásáról. A gyermeknevelés nehez munkáját lelkes női gárda vezeti Dán Oszkárné irányítása mellett.

A temesvári Kadima közgyűlése

A temesvári Kadima zsidó sportegyesület közgyűlése nagy érdeklődés mellett, ünnepélyes keretek között zajlott le. Weisz Artur dr. örökös elnök hódolattal emlékezett meg Ofelése Károly királyról, valamint a királyi haz tagjairól. Weisz dr. ezután bejelentette az általa megalapított „Nemes Hugó vándordíj” létesítését és további lelkes munkára buzdította az egyesület tagjait.

Nemes Hugó ügyvezető elnök elhárította magától érdemeinek méltatását. Nyíri Jenő díszelőnök ismertette a hitközség szerepét a sport támogatásának terén és a hitközség nevében további értékes támogatást ígért. Mózes László dr. a Zsidó Nemzeti Szövetség nevében, Klein Adol a helyi sport, Kautheil Ernő pedig a régi alapítók nevében tartott lelkes beszédet. Kun János dr. az UFF képviselőtében, dr. Nobel Sándorné az OZE, Havas N. a bukaresti Makabi nevében üdvözölte a közgyűlést. Rosenthal Pál dr. sportigazgató részletes beszámolójának meghallgatása után a következő tisztikar megválasztására került a sor: Díszelőnök: Nyíri Jenő, Reiter Károly, Rosenthal Marcel dr., Sperling Károly. Elnök: Weisz Artur, ügyvezető elnök Nemes Hugó. Az elnöki tanács tagjai: Adler István, Berger Jenő, Gábor Dezső dr., Grünberger Lajos, Langer Sándor, Naschitz István dr., Weisz Armin. Ügyvezető alelnök: Rosenthal Pál dr. alelnökök: Fischer István, Kohn Sándor, szakosztályi elnökök: Iutball Deutsch Pál, tenisz: Drexler Béla, torna: Fischer István, túrízlika: Róna Nándor dr., ping-pong: Márton Béla, diák-osztály: Waqmann Béla.

Makkabi ügyosztály. Elnök: Grünberger Lajos, előadója: Popper Gyula.

Sportigazgató: Rosentfeld Sándor.

Főtitkár: Markovits Ferenc dr., titkárok: Fuchs László, Weber István, Heusler Maca.

Főpénztáros: Löbl Rudolf, pénztárosok: Havas Zoltán, Waechter László, ellenőrök: Barta György, Stein Oszkár.

Jogtanácsosok: Aranyosi Sándor dr., Biró Jenő dr.

Orvosok: Baruch Félix dr., Deutsch Pál dr., Farchy Leó dr., Klein András dr., Kovács László dr., Mexler László dr., Naschitz Imre dr., Perlstein Artur dr., Salamon Ernő dr.

Fegyelmi bizottság: Naschitz István dr., Rosenthal Pál dr., Schwartz István, Schuster Ödön dr., Weiner Mór dr.

Pénzügyi bizottság: Achl Tivadar, Adler István, Berger Jenő, Dornhelm Jenő, Farkas József, Farber Jenő, Fischer István, Kohn Hugó, Kohn Sándor, Langer Sándor, Lasz Zoltán, Léb Lajos, Löwbeer Béla, Mannheim Lajos, Morvai Jenő, Molnár Béla, Nobel Sándor dr., Osterreich Ignác, Perényi Géza, Szécsi Sándor, Stern Vilmos.

A munkabizottság tagjai: Nemes Hugó, Rosenthal Pál dr., Kohn Sándor, Fischer István, Deutsch Pál dr., Drexler Béla, Róna Sándor dr., Márton Béla, Wagman Béla, Grünberger Lajos, Schwartz István, Rosentfeld Sándor, Markovits Ferenc dr., Fuch: Lajos, Weber István, Löbl Rudolf, Havas Zolán, Waechter László, Barta György, Stein Oszkár, valamint a szokszályok delegátsái: Rosenberg László, Löwenfeld László, Ehrenfeld László, Ehrenfeld Miklós, Stein László, Herschkovits Elemér, Hausler Sándor, Farkas Sándor, továbbá választás után: Fuchs Ferenc, Hönig Ernő, Klein András, Markovits Zoltán, Oszterreicher Nándor, Popper Gyula, Schön Sándor, Schwartz Izso, Stern Elemér, Weiner Nándor dr.

Ping-pong szakosztály: Márton Béla elnök, Kohn Sándor, Barta György, Weisz László, Hissler Sándor, Stein Oszkár, Farkas Elemér, Hönig Ernő tagok.

J6 izletes orlh. kóser házikoszl kihordásra is Berger bodegájában Timisoara IV. Preier 2.

London. A Jewish Agency londoni irodája erősen cáfolja azokat a híreket, amelyek szerint az angol kormány a jövőben nem engedélyez palesztinai bevándorlási engedélyeket német zsidó menekültek részére. A Jewish Agency értesülése szerint a kormány csak azokat a német zsidókat tekinti ellenséges állam alattvalóknak, akik mind a mai napig Németország területén tartózkodnak. Azok azonban, akik az ország határain kívül élnek, továbbra is minden korlátozás nélkül megkaphatják bevándorlási engedélyüket, ha sor kerül rájuk. — Londonban bizottság alakult, amelynek célja megszervezni a nyomorban szenvedő kárpátaljai zsidóság segélyezését. A bizottság tagjai Sir Montague Burton, Neville Laski, Charles de Rothschild asszony, Josia Wedgwood ezredes, íferz (frábi) és más személyiségek. A bizottság főleg a kárpátaljai zsidóság palesztinai, délamerikai, afrikai kivándorlásával fog foglalkozni. A bizottság felvesszi az érdekezést a gyarmatiügyi minisztériummal és a brit dominiomok kormányával. A segélyző akció élén Wedgwood ezredes áll, aki személyesen tanácsadta a kárpátaljai zsidóság helyzetét.

Prága. — Pankrac börtön zsidó foglyait egy drezdai önkéntes gyűjtőábrába szállították. A zsidó letartóztatottak túlnyomó része a Szudetvidékről származik. Ezt az intézkedést az összes cseh- és morvaországi zsidók kiűzése egyik előkészítő lépésének tekintik. — A Szudetvidékről jelentik, hogy az ott-létek németek nem hajlandók megvásárolni a zsidók által lefoglalt vagyonokat, mert nem hisznek a náci-rezsim tartósságában és félnek pénzeiket zsidó vagyonyokba befektetni.

Róma. — Rómái jelentés szerint a Dél-Amerika felé haladó „Oratio” ösztön, amely a nyílt tengeren lánggaborszól és elpusztult, 47 zsidó utas, köztük számos zsidó menekült tartózkodott. A menekültek közül nyolcan Németországból és egy Csehszlovákiából származtak. Ezeket egy francia hadihajó mentette meg, a többieket olasz gőzcsónok szállították vissza Olaszországba. — Paul van Zeland volt belga miniszterelnök és a nemzetközi menekültügyi bizottság pénzügyi szervek igazgatója, az előző híradásokkal ellentétben, nem tartózkodott az Oratio fedélzetén. Van Zeland va'óban az Oratioval akart Barcelonától Sandamingobá és Uruguayba utazni, ám az utolsó pillanatok bizonyos elfoglaltságai miatt kénytelen volt utazását elhalasztani.

Jeruzsálem. — A délamerikai rabbik szövetségének és a Mizrahi vallásos cionista szervezet megújítására rövidesen mizrahistá delegáció utazik a Jeruzsálemi központ nevében Dél-Amerikába. A delegációt rabbi Meir Berlin vezeti s ott nagyszabású akcióit indít be a palesztinai Mizrahi-alap javára.

Haifa. — Haifa több körzetében a rendőrség nagyszabású razziát tartott, amelynek során 17 tartózkodási engedéllyel nem rendelkező arabot tartóztattak le. A letartóztatott arabok Szíriából, Transzjordániából és Egyiptomból származnak.

Nürnberg. — Julius Streicher Stürmer című lapja követeli, hogy a sárga foltot terjeszték ki az összes Németországban és németek által elfoglalt területeken élő zsidókra. A Stürmer követeli azt is, hogy az összes zsidókat zárják gettókba.

Basel. — A Jewish Agency kívül most a zsidó vilákkongresszus is résztvevőit intézett a svájci kormányhoz Giuseppe Motta, volt svájci köztársasági elnök halála alkalmából. A távirat kiemelt, hogy Motta egyike volt a kisebbségi jogok védőinek és a Népszövetség ülésein mindenkor sikrasszállt érettek.

Vilna. — Sztaszis vilnai polgármester közölte a sajtó képviselőivel a vilnai új városvezetőség összetételét, amelyben alpolgármesteri minőségben egy zsidó és egy lengyel is helyet kapnak. A polgármester kijelentette, hogy kész barátságosan együttműködni az összes hűségese kisebbségekkel.

New-York. — Dr. Weikovsky kezdeményezésére newyorki tudósok pártján feláll bizottságot létesítettek, amelynek célja, hogy Jeruzsálemben nemzetközi tudományos akadémiát alapítsanak. Az akadémiá gyűjtőpontja lenne a németek által elfoglalt orszégekkel elűzött zsidó tudósoknak. A bizottság tagjai között vannak Albert Einstein és prof. Dosz világhírű zsidó tudósok.

MEGJELENT
LEITNER ZOLTÁN
könyve:
Jaj a legyőzöttnek!

Megrendelhető a „Népünk”
kiadóhivatalában

— **Nathania kolónián uccát neveztek el Niemióver grandrabbról.** A romániai zsidóság nagy szellemi vezérének, Niemióver dr-nak halálhíre nagy megdöbbenést és részvétet keltett Palesztinában is. 1938-ban, mikor személyesen látogatta meg Palesztinát, felkereste a Nathania-kolóniát és ott Ben Ami polgármester fogadta, aki Romániából származott el. Most, hogy a grand-rabbi elhalálozott, Nathania város tanácsa egyik ülésén kegyeletes szavakkal parentálta el az elhunytat és azt javasolta, hogy Nathania egyik uccáját nevezzék el az elhunytól. A javaslatot egyhangú lelkesedéssel fogadta el a városi tanács és azóta Niemióver nevét viseli a város egyik legszebb uccája.

— **EGY NAGYVÁRADI EGYETEMI HALLGATÓNO KIVÁNTATÉSE.** Lapunk legutóbbi számában közöltük, hogy a kolozsvári egyetem vegyszeti fakultásán egy barmadéves egyetemi hallgatóhoz kaptak az Olélsége állá tésített alapítvány ez-évi nagydíját. Számos érdeklődővel közöljük, hogy a kitüntetett urúnny a nagyváradai *Sonnenwirth* Magda (Matyó), aki szorgalmával valóban követésremélő, buzgó példát szolgáltatott a zsidó diákoknak, hogy miképpen kell tanulniuk a mai súlyos időkben.

— **A frontszolgálat nem áll ellentétben a zsidó vallásszabályokkal.** Angliában törvényszék működik, amely azokon nyílt tárgyalja, akik lelkiismereti okokra hivatkozva, visszautasítják a frontszolgálatot. A napokban két zsidó állott a glasgowi törvényszék előtt. A két vádlott azt állította, hogy a zsidó vallás tiltja a frontszolgálatot. A bíróság kihallgatta I. K. Cosgrove lelkészt, aki szakértői minőségében kijelentette, hogy a zsidó vallás nem tiltja a frontszolgálatot és ilyen természetű lelkiismereti okokra való hivatkozással senki nem kaphat felmentést katonai kötelezettségének teljesítése alól. Híthő zsidók, akik fejevert loznak a német támadó ellen — mondták a szakértői véleményezésében a lelkész, — nem sértik meg vallásuk törvényeit.

— **Zsidó orvosok arab városokban.** A Háboker palesztinai héber napilap közlése szerint az utóbbi időben számos, főleg Németországból származó zsidó orvos nyílt rendelőt juttatott. Az arab Ramlehen és Luddában is számos német zsidó orvos folytatja az orvosi praxist. Ez a tény — írja a lap — a legbeszéde-sőbb bizonyítéka a két nép közötti kapcsolatok javulásának. A háború következménye ez.

BUN DE IMPRIMAT.
„GRAFICA”, ORADEA

B - U - M - O - R

A NAGY PROTEKCIÓ
Két hírsoros beszélget a kávéházban:
— Ez a mázlista Grünstein milyen egy remek protektor! Szerzett magának.
— Valami magasállású urat?
— Még annál is többet, egy hajóskapitányt.

BIZONYÍTÉKOK
A tanító azt mondja a nebulónak:
— Mondj nekem három bizonyítékot arra, hogy a föld gömbölyű.
A fiú így felel:
1. Benne van a földrejekönyvben. 2. A tanító ur is mondta. 3. Az apától is hallottam.

BÓKEZU AJÁNDÉK
Reb Szender jón barátjához, ahol négy gyerek van.
— Na gyerekek, — mondja — ajándékot hoztam nektek, osszátok fel egymás közt testvériesen. És kivett a zsebéből egy lufiballont.

MIKOR MI LESZÜNK „AZ ÖSÖK”.
A híres és nemzeti P. közég zsidóságát megszálta a vallásnyitási gondolata, mindenki új eszmét termelt ki magából és vallásosságával igyekezett túlmenni a többi híveken. Amikor egyszer a hírköz-ségi előfőrség gyűlésezett, felállt reb Chaim Gross és indítványozta, hogy cenzur a mind-napi sabbatv is ma után mondjának öt fejezet tündet, zsol-tárt, mert ez nagy mívóvch lenne és más hitkzssé-gékben is szokásos.

Az indítványt némelyek pártolták, mások el-le-nezték és nem tudták megegyezni.

Ekkor megszólalt a nagrickintélyű reb Kive, a legfámborabb és legudósabb hívő: „Határozottan ellenzem.” A pártoló hírek nagy ámulatára ottan így magyarázta álláspontját: „Über hunderet Jahr itt más emberek legnek már úlni és megőrtéshetők, hogy valamelyik utódunk az öt zoltár-fejezet elha-gyását fogja indítványozni, mert ez nem tartozik a kötelező és amúgy is hosszú imarendhez. És mi lesz ekkor ennek a következménye? A hírköz-ségi tagok úgy, mint most, két pártra fognak szakadni és a mult tradícióhoz ragaszkodók tábora késhéggy menő harcot folytatnak a kapitel tündet. Azt fog-ják mondani: „amit a mi atyáink, a mi őseink el-rendelték, azt nem engedjük megváltoztatni, ha éle-tünkbe kerülne is.” De nézzük csak, kik azok az ösök, akik a tündemondást érendelték? Nemés, mi volnánk azok az atyák, akik miatt száz eztszandó muva veszekedés, testvérharc indultna?

És miközben újjaival egy-nyint rámutatott reb Kive a körülállókra, így fejezte be szavait: „nos, ha-tálsim, nézzenek körül, nézzék meg azokat az atyá-kat, azokat az ösöket, hogyan néznek ki azok?...”

Megszégyenítve ültek le a hangoskodók és el-hallgattak.

JÓ KILÁTÁSOK
Chájem megkéri a gazdag Winternitz-lány kezét az apjától, mire az öreg így szól:
— Az ajánlata igen megfőrtelő, de szeretnénk előbb azíránt tájékozódni, hogy milyenek az ön ki-látásai?

— A lehető legjobbak, — feleli a kérés, — még három gazdag partim van kilátásában.

DREHKOPF
Reb Mayernek el kell menni hazulról, de egy tál frissen kisütött libamáj van az asztalon és fél, hogy a kutya bejön és megessi. Elkezd morfondi-rozni:
— Az ablakot mindenesetre nyitva kell hagy-nom, különben a melegben elromlik a máj. De nem tudom, mit csináljak az ajtóval? Ha becsukom, a kutya sejtani fogja, hogy a máj miatt tettem, ert.s hemegy az ablakon, de ha nyitva hagyom, a kurya nem séjt semmit és nem megy be.

Ere nyitva hegyta az ajtót és mire hazajött, nem volt máj, a kutya beszélte az ajtó és meg-ette. Reb Mayer maga elé mered, megcsóválja pár-szor a fejét és azt mondja:
— Hást e Drehkopf von e Kelet!

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor** **REVISTA EVREIASCĂ** Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Az európai panoptikum vérvő zsidói

Az európai horizont nem akar tisztulni. Mintha a természet is meg akarná mutatni, hogy tud zivósan kegyetlen lenni, a tél nem enged erejéből és az egész kontinens telet tartós hidegek és hóviharak vannak. Bár lehetséges, hogy nem is kegyelenség akar ez lenni, hanem inkább a természet csodás humanizmusa. Mert érezzük jól, hogy amint kitavasodik, akkor megindul az embermészárlás a nyugati frontokon és most még élő, gondolkodó, szenvedő és boldog nyugalom után vágyó emberlátsunk lesz a halál martaléka. Ezzel a hideggel, mintha az őstermeszet áldólag óvna az embert a pusztulástól, mint az a néhány őz, amelyek egy hóviharban el-alélt kislányt caész éjszakán át testükkel melegenltek az erdő lói között, hogy meg-évjék a meglagástól. Ilyen ősz-őztől kö-velhet a hideg európai tél is, amikor leg-alább is kitolja a nagy mészárlás kezdetét.

A zsidó világ nagyon letörtén és rezignáltan ragad már a borzalmakra is. Mindent meg lehet szokni. A borzalmak panoptikumában, a viaszbábuk rendezője bizonyára jóízűen latatozik a kaszirotól vér és szenvedősek mellett. Mintha a világ egy ilyen grand-guignol-i panoptikumban járna, ahol szadiztikus örömmel nézi a többiek szenvedését és még azt sem na-gyon bánja, ha maga is szenvedő részese lesz ennek a borzalmak házában.

Legjobb példa arra, hogy mennyire el-fátsult már a világ az európai panoptikum-mal szemben, ahol nem viaszbábok, hanem élő, szenvedő, küzdő zsidó milliók élete és halála a tél, hogy az amerikai közvéle-mény már-már alig emeli fel szavát a zsi-dóság érdekében. Mintha minden közép- és keletoeurópai rémséget „unna” már, vagy talán el sem hiszi. Elvégre éveken át fol-ton a „jaj”-t hallani, még a legérzékenyebb ember fölött is fűsülttá teszi. Tudjuk, — hiszen látnak statisztikákat is róla, — hogy jön a dollár Európa és tízezrek menekül-nek meg az éhhaláltól, éppen a Joint és egyéb intézmények révén. De nincsen már ezekben az akciókban lendület és ha sokat is adnak, az amerikai ötmillió főnyl zsidó-ság vagyoni viszonyához képest ez alig morzsákat jelent. Néha úgy érezzük, hogy abban is lehet keresni a hibát, hogy az amerikai zsidóság életstandardja az utóbbi huszonöt esztendőben lényegesen feljavult. Már nem özlönlött a sok proletár lengyel és orosz zsidó oda, hiszen a bevándorlást rendkívül megszigorították. Az a régi ge-neráció, amely a mult század végén és a XX. század elején kivándorolt, lassankint kiöregszik, vagy meghal. És ott áll az új „amerikai” generáció, amely nem látta a

szomorú galíciai, vagy volhyniai gettókat, az már csak olvas róla könyvet, vagy új-sághírt, de a zside nem dobban oly na-gyot, amikor a régi házra gondol, amely-hez mostoha és kegyetlen volt az apjuk-hoz és nagyapjukhoz.

Jön még a pénz Amerikából, de ez már nem az, ami régebben volt. Ez a jobb-módúvá vált USA-beli zsidó úgy ad, ahogy a gazdag ember ad. Amikor még szegé-nyebb volt New-York kétmilliónyi zsidója, akkor „minden szegény embernek jó zside van” — címen több ziv és melegség is volt azokban a dollárookban. Most már hidegebb lett az amerikai zsidó és el is fásult már. Lehet, hogy a jóllakott ember természetes „góg”-jével nem is tudja el-képzélni, hogy a tengerentúl — már mint nálunk Európában — valóban olyan rémes lehet a helyzet. Egy született yenki-menta-litásban nevelkedett fiatal, amerikai zsidó nem is tudja elképzélni, hogy erretele, amelyről ő úgy tanulta az iskola padjai-ban, hogy minden kulturának és civilizá-ciónak ósanyja, a nagy, germán, gall és egyéb kultúrák földje, ma a jogtalanságok-nak, az emberi lénevad ősz-öztöneinek, középkorindis is rosszabb példáit szolgáltatja, amelyről ő csak indán történetekben vagy legendákban olvashatott.

Ma, szerintünk, több vagyonnal rendel-kezik az amerikai zsidóság, mint két-há-

rom évtizeddel ezelőtt. De az a néhány ezer emigráns, aki ott kikötött, lehet, hogy érdekes kuriózum, amely amúgy is elvész a csaknem tízmillióss metropolisis tömegé-ben, de nem mutatja meg szemtől-szembe azt a rengeteg testi és lelki sebet, amely-től az európai zsidóság nagy része vértik.

Az európai „panoptikum”, amelynek legvéresebb figurái a német-ösztrák, cseh és német zsidók, nem halnak oly rémesen a messzi távolban, mint gondolánk. Az Egyesült Államok zsidósága nagyon mesz-szire került tőlünk. Már csak az a gazdag „rokon”, aki unja a szegény „rokon” ál-landó siránkozását. Zavarja őket munká-jukban, kedvteléseikben, a többiekkel való asszimilációjukban. Jó zside van, de tul sok a sírás, amit áthall. Pedig régebben ez a zsidóság volt az, amelyre büszke volt az amerikai, mert műveltebb, konzolidáltabb, „bodenständiger” volt, mint ők, az ujjon-nan bevándoroltak, akiknek minden tradi-ció nélkül kellett gyökeret eresztieni. Ame-rika zsidóságának zside hidegebb lett, dol-lárja, — amit küld, — a nyomorhoz képest kevesebb.

Ezért kétszeresen jól esik hallani, hogy a szidai és más „senekültek pártol-érték azon a régi, sokak által nem élággé tisztelt ősi földön Palesztinában. Nem a jeltőrekvő „fiatal” újvilág nyitotta ki ke-zét feléjük és nem arrafelé tekint végyó-dással az otthonából kikergetett zsidó, ha-nem a régi „ősanya” felé, amelynek karja nem olyan izmos, mint Amerikáé, de több a szeretet benne, több a melegség, nincsen sok pénze, de van emberből zside és ma-gához öleli szeretettel a partjára menekül-teket, mert mégis csak ő az ósanya, a mindent megbocsájító, megértő ősi föld, az igazi Erec Jisrael...

Arab zsidó hibékülés féle...

Jeruzsálem. — A legutóbbi cionista vilákkongresszuson elhatározták, hogy ki-küldenek egy bizottságot, amelynek fel-adata az lenne, hogy egyengesse az ara-bokkal való kibékülés útját. Amikor a vi-lákkongresszus ezt a jelentős lépést elha-tározta, még folyt az arab terrorakció Pa-lesztinában. Az időközben kitört háború jelentős változást hozott a szentföldi arab és zsidó kapcsolatoknál is. Az arabok lel-hagytak éddigi terrorpolitikájukkal és passzív rezisztenciával ugyannyira, hogy ennek a korábban elhatározott lépésnek megvalósítása felé komoly további akciók szükségesek.

ket tenni a bizottság kiépítése felé és az arabokkal való kapcsolatok felvételére. Gazdasági szempontból az arab és zsidó kapcsolatok felvételtek már, így a narancstermelők is több közös exportak-ciót hajtottak végre és a gazdasági élet más területein is mindinkább mélyülnek az arabokkal való kapcsolatok és összekölte-tések.

Ezért a Jewish Agency elhatározta, hogy a bizottság elnökvé kinevezi Sala-mon Kaplansky-t, a haifai technikum igazgatóját és a végrehajtóbizottság tag-ját, akinek feladata lesz a további lépése-

Jellemző a mai helyzetre, hogy G. Walsch, aki a főkörmányzó gazdasági ta-rácsadója, kihallgatáson fogadta az arab és zsidó kereskedelmi kamarák képviselőit. A megbeszélésen több, a palesztinai ipart és kereskedelmet érdeklő kérdés került napirendre. A két kereskedelmi kamara képviselői közölték Walsch-al, hogy tervet dolgoztak ki, amely szerint zsidó és arab tőkésékek közösen játékarúgyarat létesí-tenek.